

INSTITUTUL ROMÂN PENTRU DREPTURILE OMULUI

**DREPTURILE FEMEILOR
O VIAȚĂ FĂRĂ VIOLENȚĂ
ESTE DREPTUL FIECĂREI FEMEI**

**București
2019**

INSTITUTUL ROMÂN PENTRU DREPTURILE OMULUI

DREPTURILE FEMEILOR

**O viață fără violență este dreptul
fiecărei femei**

**Editura I.R.D.O.,
București, 2019**

Autori: Adrian Bulgaru (coord.)
Daniela Albu, Maria-Beatrice Berna
Redactor: Marius Mocanu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Drepturile femeilor : o viață fără violență este dreptul fiecărei
femei. -

București : Editura I.R.D.O., 2019

Conține bibliografie

ISBN 978-606-8650-08-1

34

Copyright © 2019
Institutul Român pentru Drepturile Omului
București, Piața C.A. Rosetti, nr. 4
Telefon : +40213114921
e-mail : office@irido.ro

I.S.B.N: 978-606-8650-08-1

Motto

(...) violența împotriva femeilor este o manifestare a relațiilor istoric inegale de putere dintre femei și bărbați, care au condus la dominarea asupra, și la discriminarea împotriva, femeilor de către bărbați și la împiedicarea avansării depline a acestora (...)

(Preambul, Convenția de la Istanbul)

CUPRINS

Cuvânt înainte	7
I. Drepturile femeilor. Introducere	9
II. Instrumente, mecanisme internaționale și documente programatice	15
III. 25 de ani de la adoptarea Declarației de la Beijing și a Platformei de Acțiune a acesteia	40
IV. Cadrul juridic național în perioada post-recomandări ale Comitetului CEDAW.....	45
V. Evoluții în legislația națională	49
VI. Tipuri de violență, bariere în calea egalității de gen	51
VII. Rolul Institutului Român pentru Drepturile Omului în promovarea respectării și protecției drepturilor femeilor.....	58
VIII. Contribuția Grupurilor de Lucru 2017, 2018, 2019	67
IX. Sinteza activității Grupurilor de Lucru	90
Anexe.....	96
Bibliografie selectivă.....	101

Cuvânt înainte

Promovarea drepturilor femeilor constituie una dintre principalele arii de interes ale Institutului Român pentru Drepturile Omului (IRDO). Proiectele vizând combaterea fenomenului discriminării și a violenței împotriva femeilor, provocare și miză esențială a societății actuale, reprezintă un domeniu tematic prioritar al activității Institutului.

Prezenta lucrare este rezultatul discuțiilor și analizelor realizate în cadrul grupurilor de lucru organizate periodic (în anii 2017, 2018 și 2019) de Institutul Român pentru Drepturile Omului în scopul conștientizării, la nivelul societății românești, a problemelor specifice drepturilor femeilor și a sensibilizării mentalului colectiv. Experti naționali, reprezentanți ai autorităților publice și ai societății civile au fost reuniți sub auspiciile IRDO pentru a dezbate cauzele fenomenului violenței împotriva femeilor, a barierelor și provocărilor, dar și pentru a identifica soluții viabile în vederea combaterii violenței de gen. Prin inițiativele întreprinse în domeniul promovării și protejării drepturilor femeilor, IRDO își reafirmă rolul de liant între autoritățile publice și societate.

Interesul lucrării rezidă în caracterul său multidisciplinar: fenomenul violenței împotriva femeilor a fost analizat atât din punct de vedere social, psihologic, cât și prin raportare la inițiativele politice demarate de comunitatea internațională. Aspectele de noutate constau în prezentarea și analizarea recomandărilor formulate de Comitetul constituit în temeiul Convenției ONU pentru Eliminarea tuturor Formelor de Discriminare față de Femei. În același timp, au fost evidențiate demersurile realizate de autoritățile naționale în sensul ralierei legislației naționale la recomandările Comitetului.

Pe de altă parte, lucrarea are caracter aplicat: dezbaterile desfășurate în cadrul Grupurilor de Lucru (2017-2019) au avut în vedere realitățile specifice ale societății românești și modul în care acestea influențează cauzele și formele de manifestare ale violenței împotriva femeilor. Prin coroborarea opiniilor exprimate

de participații la Grupurile de Lucru, au fost identificate limitele naționale existente în implementarea legislației în domeniu și s-au propus modalități eficiente de depășire a acestor limite și de prevenire și combatere a violenței în familie.

Document analitic și sintetic, lucrarea „Drepturile femeilor. O viață fără violență este dreptul fiecărei femei” poate fi utilă ca instrument de informare și orientare pentru toți cei interesați de prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor.

Adrian Bulgaru
Director al Institutului Român pentru Drepturile Omului

I. Drepturile femeilor

Introducere

De-a lungul istoriei, într-o lume dominată de bărbați, femeile din România n-au avut decât un statut social inferior, în ciuda rolului important pe care l-au avut în familie, comunitate și societate. Drumul emancipării femeii începe în sec. XIX și ia amploare în sec. XX, odată cu afirmarea ideilor și mișcărilor feministe angajate în lupta pentru respectarea și promovarea drepturilor lor.

Există în istoria României numeroase exemple de destine memorabile ale unor femei excepționale care s-au afirmat și au luptat pentru drepturile lor. Ele și-au pus amprenta asupra dezvoltării naționale, influențând chiar și schimbări politice și culturale la nivel mondial:

Ana Ipătescu, personalitate remarcabilă a Revoluției din 1848 din Țara Românească a participat, alături de revoluționarii pașoptiști, la evenimentele din iunie 1848 din București; Ecaterina Varga, revoluționară din Transilvania a apărat interesele moșilor din Munții Apuseni, conducând revolta acestora în anii premergători Revoluției de la 1848; Maria Rosetti a fost prima femeie gazetar din România într-o perioadă când această meserie era exclusiv exercitată de bărbați; figură centrală a evenimentelor din 1848, ea a devenit unul dintre simbolurile istoriei politice naționale. A înființat „Comitetul femeilor” mobilizând fonduri pentru armată și spitale; o altă reprezentantă a feminismului românesc din acea perioadă a fost Elena Ghica, intelectuală de nivel european, scriitoare, istoric, activ implicată și cu merite recunoscute în domeniul ameliorării situației femeii, susținătoare a mișcărilor naționale din sud-estul Europei, una dintre primele alpiniste care au escaladat vârful Mont Blanc.

În secolul XX, alte figuri de femei excepționale au marcat istoria națională:

Ecaterina Teodoroiu, eroina din Primul Război Mondial care a pierit în luptele de la Mărășești luptând în fruntea unui pluton de infanterie al Armatei Române; Elena Văcărescu, prima femeie membră de onoare a Academiei Române; Elena Negruzzi, prima femeie avocat din România și din Europa de Est; Smaranda Brăescu, prima femeie parașutist din România; în sfera culturii (muzică, literatură, teatru) și-au adus o contribuție importantă Hariclea Darclee, Elvira Popescu, Cella Delavrancea.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, mișcarea feministă din România, în consonanță cu valul de feminism din Occident, s-a datorat unor femei din elita societății și nu a fost o mișcare de mare amploare, deoarece nu a cuprins tot teritoriul țării, ci s-a manifestat cu precădere în mediul urban.

Codul Civil din 1864 prevedea pentru femei un statut foarte asemănător cu cel al minorilor sau al persoanelor cu incapacități mintale, ele fiind lipsite de drepturi civile și politice.

Mișcarea feministă din România s-a împotrivit prevederilor acestui Cod Civil conform cărora femeile nu puteau încheia acte fără acceptul soțului, nu își puteau gestiona singure veniturile și riscau să își piardă naționalitatea prin căsătoria cu un cetățean străin. Ele nu aveau dreptul să solicite urmărirea pentru pensie alimentară și trebuiau să locuiască la domiciliul stabilit de soț.

Revendicările femeilor din România vizau domenii de ordin economic, cultural, social și politic, mișcarea feministă românească beneficiind de susținere din partea unor politicieni liberali (C.A. Rosetti, Cezar Bolliac, Ion Ghica, Ștefan Zeletin). Cu toate că femeilor li se recunoștea rolul și superioritatea morală în familie, ele continuau să rămână excluse din viața publică, neavând drept de vot.

Odată cu Marea Unire de la 1918 s-au împlinit multe aspirații ale poporului român, dar drepturile femeilor nu erau încă luate în considerare. Acestora nu li se recunoșteau drepturi politice și administrative, deși ele au îndeplinit roluri cheie în multe etape ale istoriei naționale, în Revoluția de la 1848, în timpul Războiului de Independență sau în perioada Primului Război Mondial, când personalități feminine de marcă au influențat prin contribuția lor evoluția evenimentelor.

În 1921, organizațiile feministe s-au reunit, constituind la București Consiliul Național al Femeilor Române, iar dreptul la vot al femeilor devine în 1922 subiect de dezbatere în Parlament datorită amploarei mișcărilor feministe.

Dar nici Legea electorală din 1926 nu clarifica dreptul femeilor de a alege și le interzicea dreptul de a fi alese în Parlament. Dreptul de vot era condiționat de împlinirea vârstei de 30 de ani, iar votanta trebuia să fie știutoare de carte. Întrucât în acea perioadă majoritatea femeilor aveau un nivel de instruire scăzut, în realitate doar un număr mic de femei, aparținând elitei, au beneficiat de dreptul de vot.

În 1923, intră în vigoare cea mai democratică dintre Constituțiile României din perioada precomunistă, însă aceasta nu dă drept de vot femeilor, ci doar menționează că acest drept va fi acordat la momentul oportun prin legi speciale. Doar în 1929, femeile dobândesc dreptul de vot în cadrul alegerilor locale. În cele din urmă, Constituția din 1938 și Legea electorală din 1939 recunosc dreptul de vot femeilor care au împlinit vârsta de 30 de ani. În data de 9 mai 1939, în Monitorul Oficial nr. 106 bis, este publicat decretul-lege privind reforma electorală care prevedea că aveau drept de vot numai știutorii de carte. Această prevedere a însemnat o limitare însemnată a numărului de alegători, dar, pentru prima dată în istoria României, femeile primeau drept de vot.

Timp de sute de ani româncelor le-a fost interzis dreptul electoral. Rolul de cãsnică le impunea limite, iar societatea dominată de prejudecãți tradiționale și conservatoare le atribuia un statut inferior celui al bãrbaților.

Prin Legea Electorală din 1939 femeile au câștigat dreptul la vot pentru prima oară în istoria României, datorită activismului mișcărilor feministe pentru drepturile femeilor din România interbelică.

În 1946, se introduce prin Constituție dreptul de vot universal pentru populația majoră, indiferent de sex, iar în 1948 se interzic orice forme de discriminare bazate pe sex. Constituția din 1948 acordă drept de vot tuturor cetățenilor care au împlinit 18 ani, indiferent de sex, dar în timpul regimului comunist exercitarea votului a avut un caracter formal, în condițiile existenței unui partid unic și a unei ideologii totalitare. Cu toate acestea, femeile au dobândit în acea perioadă acces la educație și formare profesională, beneficiind de politicile de reducere drastică a analfabetismului și emancipându-se prin muncă.

Propaganda comunistă punea accent pe dublul rol al femeii atât ca muncitoare, cât și ca mamă. În 1966, se implementează politicile pronataliste prevăzute în Decretul 770/1966, prin care erau interzise avorturile și erau incriminate femeile care recurgeau la întreruperea sarcinii. Deși se susținea mai mult formal suplimentarea numărului de creșe, acordarea concediului de maternitate, de asistență medicală corespunzătoare și mărirea alocațiilor pentru copii, aceste măsuri au fost slab implementate și nu au sprijinit în mod real femeile. Decretul a fost printre primele legislații abolite după căderea regimului comunist, deoarece a avut ca efect foarte multe victime în rândul femeilor din cauza avorturilor ilegale.

Femeile au dobândit în comunism acces la sfera politică, obținând un statut social, precum și o independență economică relativă față de bãrbați. Ele au fost promovate în mod propagandistic în posturi de conducere, însă trebuiau să se conformeze politicilor partidului

unic. A existat o ierarhie a salarizării deoarece în realitate majoritatea femeilor ocupau de obicei posturi considerate mai ușoare, mai puțin valorizate social. Se poate spune că în comunism femeile au câștigat anumite drepturi în viața publică, dar nu și în cea privată.

A urmat perioada de tranziție, iar femeile au votat pentru prima dată în cadrul unor alegeri libere în 1990. În post-comunism, situația femeii în societate a fost marcată în principal de următoarele aspecte: ierarhia de gen a muncii și discriminarea salarială; subreprezentarea în sfera politică, dominată de bărbați; acte de misoginism, sexism, discriminarea pe criterii etnice, violență domestică; hărțuirea, excluderea socială, în absența politicilor de protecție socială; feminizarea sărăciei.

Cât au evoluat drepturile femeilor acum în secolul XXI, când România este stat membru al Uniunii Europene? Care este condiția femeii în societatea actuală? Ce progrese s-au înregistrat până în prezent? Care sunt factorii care împiedică exercitarea deplină a drepturilor femeilor și ce mari provocări rămân de surmontat în domeniul protecției și respectării acestor drepturi?

În ciuda adoptării de legi în materie, încă mai există obstacole de natură administrativă, instituțională, precum și atitudini sau concepții depășite, care își au originea în anumite modele sau șabloane culturale (mentalități și norme tradiționaliste marcate de stereotipuri și prejudecăți sexiste). Nu toate femeile își cunosc drepturile și nu se poate spune că societatea reușește să le ofere o deplină protecție a acestora. Pe de o parte, neavând acces la educație, la informare și la justiție, victimele devin și mai vulnerabile și rămân prizoniere în cercul închis al relației de putere și control cu agresorul sau cu partenerul de cuplu. Pe de altă parte, autoritățile mandatate să le protejeze nu au întotdeauna pregătirea juridică și psihologică necesară de a oferi sprijin victimelor.

Acum, în anul 2019, România are o legislație amplă în domeniu și există eforturi considerabile de armonizare a acesteia cu cadrul legislativ european. Cu toate acestea, rămân foarte multe de făcut

pentru ca femeile să se poată bucura de drepturi depline. Există în primul rând paradoxul unei legislații specializate, pe de o parte, și agravarea fenomenului violenței domestice, pe de altă parte.

Violența împotriva femeilor se situează încă la rădăcina eșecului de a avea o viață mai bună cu drepturi depline. Analizând acest fenomen, constatăm că se intersectează cu alte forme de manifestare a discriminării și poate afecta capacitatea de exercitare a multor altor drepturi. De asemenea, lipsa unor drepturi și libertăți fundamentale favorizează violența. Ieșirea din acest cerc vicios este încă anevoioasă, dar cu fiecare nouă inițiativă legislativă, cu fiecare exemplu de bună practică, mai facem încă un pas pe drumul unei vieți fără violență, la care fiecare femeie are dreptul.

II. Instrumente, mecanisme internaționale și documente programatice

La 10 decembrie 1948, Adunarea Generală a ONU a adoptat și proclamat **Declarația Universală a Drepturilor Omului**. După acest act istoric, Adunarea Generală a recomandat statelor membre să facă apel la toate mijloacele necesare pentru a proclama în mod solemn textul Declarației și „pentru a face astfel ca el sa fie distribuit, afișat, citit și comentat, în principal în școli și în alte instituții de învățământ, indiferent de statutul politic al țărilor sau teritoriilor”. Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948), în articolul 7, menționează că „toți oamenii sunt egali în fața legii și au dreptul fără deosebire la o protecție egală împotriva oricărei discriminări”.

Convenția ONU asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei (CEDAW) (1979)¹, reprezintă unul dintre cele mai importante instrumente adoptate pe plan internațional în scopul promovării și protecției drepturilor femeilor din întreaga lume.

Din punct de vedere substanțial, Convenția garantează atât drepturi civile și politice, cât și drepturi economice, sociale și culturale. Sintagma „discriminarea față de femei” este definită în articolul 1 din Convenție în următorii termeni: *orice diferențiere, excludere sau restricție bazată pe sex, care are drept efect sau scop să compromită ori să anihileze recunoașterea, beneficiul și exercitarea de către femei, indiferent de starea lor matrimonială, pe baza egalității dintre bărbat și femeie, a drepturilor omului și libertăților, fundamentale, în domeniile politic, economic, social, cultural și civil sau în orice alt domeniu.*

---

¹ Adoptată de Adunarea Generală prin Rezoluția 34/180 din 18 decembrie 1979 și care a intrat în vigoare la 3 septembrie 1981. România a ratificat Convenția la 26 noiembrie 1981 prin Decretul nr. 342, publicat în „Buletinul Oficial al României”, partea I, nr. 94 din 28 noiembrie 1981. Document disponibil pe http://irido.ro/irido/pdf/134_ro.pdf

Discriminarea se manifestă ca limită în realizarea, la cel mai înalt nivel, a drepturilor civile și politice, respectiv a drepturilor economice, sociale și culturale ale femeilor. Articolul 4 reglementează o categorie juridică aparte (măsurile speciale provizorii) a cărei promovare este în sarcina statelor părți în scopul asigurării egalității de fapt între bărbați și femei. În limbaj comun, măsurile speciale temporare sunt identificate ca „discriminare pozitivă”.

Cu alte cuvinte, spre deosebire de actele discriminatorii interzise sub articolul 1 din Convenție, măsurile speciale temporare sunt recomandate statelor părți la Convenție pentru a ocroti particularitățile biologice ale femeilor, realizând pe această cale deplina egalitate de gen. În acest sens, alineatul 2 al articolului 4 din Convenție menționează că: *adoptarea de către statele părți a unor măsuri speciale, inclusiv cele prevăzute în prezenta Convenție, care au drept scop ocrotirea maternității, nu este considerată ca un act discriminatoriu*. Comentariul general nr. 5 al Comitetului pentru eliminarea discriminării față de femei² (Comitetul CEDAW)³ exemplifică măsurile speciale temporare care pot fi adoptate de statele părți la Convenția CEDAW: acțiuni pozitive, tratament preferențial sau sisteme de cote. Acestea din urmă pot fi adoptate pentru a promova integrarea femeilor în educație, economie, politică și ocuparea forței de muncă.

Deși are un conținut cuprinzător, Convenția CEDAW nu reglementează în mod explicit *interdicția violenței împotriva femeilor*.

---

² Comitetul pentru eliminarea discriminării față de femei supraveghează aplicarea Convenției asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei. Mandatul Comitetului CEDAW este definit în termenii Convenției ca fiind: examinarea rapoartelor prezentate de statele părți asupra măsurilor adoptate în vederea aplicării dispozițiilor Convenției; formularea de recomandări și sugestii generale bazate pe examinarea rapoartelor și informațiilor primite de la statele părți; întocmirea de rapoarte anuale adresate Adunării Generale, care conțin informații asupra dispozițiilor constituționale, coduri ale familiei, dreptul muncii ș.a. A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, *Drepturile omului – un sistem în evoluție*, IRDO, 2007, p. 54.

³ Comentariul general nr. 5 al Comitetului CEDAW, adoptat în cadrul celei de-a 7-a sesiuni din anul 1988, cu privire la măsurile speciale provizorii, document disponibil pe: https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CEDAW/Shared%20Documents/1_Global/INT_CEDAW_GEC_5827_E.pdf.

Dreptul femeilor de a fi libere de orice act de agresiune derivă din coroborarea articolelor 2, 5, 11, 12, și 16⁴ din Convenție.⁵

Problema violenței împotriva femeilor și modul în care interdicția fenomenului violenței este abordată în dispozițiile Convenției sunt aspecte analizate de Comitetul CEDAW în Comentariul general nr. 19⁶. În partea de început, Comentariul general nr. 19 precizează conexiunea dintre *fenomenul discriminării (art. 1)* și *fenomenul violenței (art. 2, 5, 11, 12, 16)*: definiția discriminării, prezentată în articolul 1 din Convenția CEDAW, include violența bazată pe criteriul de gen, repectiv violența îndreptată împotriva femeilor sau care afectează femeile în mod disproporționat. Violența îndreptată împotriva femeilor compromise sau anihilează drepturile și libertățile recunoscute în documentele internaționale sau în convențiile specializate în domeniul drepturilor omului și constituie *discriminare* în sensul articolului 1 din Convenția CEDAW.

Elementul de noutate introdus prin Convenția CEDAW constă în recunoașterea tiparelor mentale și comportamentale care mențin starea de inferioritate a femeii în societate ca sursă a fenomenului discriminării de gen. Articolul 5, structurat în două paragrafe, instituie în sarcina

---

⁴ Articolele enunțate reglementează, în ordine, următoarele aspecte: art. 2-obligația statelor părți de a condamna discriminarea față de femei sub toate formele sale și de a duce o politică vizând eliminarea față de femei; art. 5-obligația statelor părți de a adopta măsurile necesare pentru a modifica practicile și comportamentele stereotipe; art. 11– obligația statelor părți de a adopta toate măsurile necesare pentru a elimina discriminarea față de femei în domeniul angajării în muncă; art. 12– obligația statelor părți de a lua toate măsurile necesare pentru eliminarea discriminării față de femei în domeniul sănătății; art. 16 – obligația statelor părți de a lua toate măsurile necesare pentru a elimina discriminarea femeilor în problemele care decurg din relațiile de căsătorie și de familie.

⁵ Interpretarea prevederilor Convenției CEDAW în sensul existenței *dreptului femeilor de a nu fi supuse violenței* este menționată în Comentariul general nr. 12 al Comitetului CEDAW, adoptată în cadrul celei de-a 8-a sesiuni din anul 1989 relativă la violența împotriva femeilor, document disponibil pe https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CEDAW/Shared%20Documents/1_Global/INT_CEDAW_GEC_5831_E.pdf.

⁶ Comentariul general nr. 19 a Comitetului CEDAW, adoptat în cadrul celei de-a 11-a sesiunii din anul 1992 referitor la violența împotriva femeilor, document disponibil pe: https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CEDAW/Shared%20Documents/1_Global/INT_CEDAW_GEC_3731_E.pdf.

statelor părți la Convenție: obligația de a modifica schemele și metodele de comportament social și cultural al bărbatului și femeii, pentru a se ajunge la eliminarea prejudecăților și practicilor cutumiare sau de altă natură care sunt bazate pe ideea de inferioritate sau superioritate a unui sex, sau pe imaginea șablon privind rolul bărbatului sau al femeii (litera (a)); și a asigura ca educația în familie să contribuie la o înțelegere clară a faptului că maternitatea este o funcție socială și recunoașterea responsabilității comune a bărbatului și femeii în creșterea și educarea copiilor și în asigurarea dezvoltării lor, ținând seama că interesul copilului este condiția primordială în toate cazurile (litera (b)).

Luând în considerare articolul 5 din Convenție ca sediu al materiei, subiectul practicilor culturale dăunătoare care determină violență extremă asupra femeilor a fost dezvoltat de Comitetul CEDAW în multiple recomandări (de exemplu, recomandarea referitoare la mutilarea genitală feminină)⁷.

Articolul 6 este relevant în procesul de analizare a fenomenului violenței împotriva femeilor deoarece, prin dispozițiile sale, sunt condamnate toate formele de violență extremă împotriva femeilor precum traficul de femei și exploatarea prostituției femeilor. În interpretarea conținutului articolului 6 de Comitetul CEDAW, violul este inclus în rândul actelor de violență extremă împotriva femeilor, iar sărăcia și șomajul sunt identificate ca principalele cauze care contribuie la menținerea manifestărilor violente.

În Comentariul general nr. 19, fenomenul violenței este prezentat în conexiune cu drepturi garantate de Convenție: (1) violența afectează dreptul la demnitate în muncă al femeilor, manifestându-se sub forma hărțuirii sau a hărțuirii sexuale; (2) dreptul la sănătate și dreptul la viață sunt afectate în mod direct de violență; (3) practicile cutumiare daunătoare care mențin femeile într-o stare de subordonare față de bărbați sunt specifice mediului rural, fapt care plasează femeile din zone rurale într-o situație vulnerabilă; (4) sterilizarea forțată, avorturile induse împotriva voinței femeii

---

⁷ Comentariul general nr. 14 al Comitetului CEDAW referitor la mutilarea genitală feminină, adoptat în cadrul celei de-a 9-a sesiuni din anul 1990.

gravide, impregnarea forțată – reprezintă manifestării violente care lezează drepturile sexuale și reproductive ale femeilor.

Sintetizând informațiile prezentate anterior, deși *dreptul la o viață lipsită de violență* nu se regăsește în mod expres în cadrul drepturilor și garanțiilor prevăzute de Convenția CEDAW, acest drept prezintă implicații asupra tuturor prerogativelor substanțiale cuprinse în articolele 1-16 din Convenția CEDAW.

Dispozițiile Convenției CEDAW au fost completate prin Protocolul Opțional⁸ – acesta extinde competența Comitetului CEDAW la analiza comunicărilor individuale.

Raportul CEDAW cuprinde recomandări de ordin general, dar și recomandări pe teme specifice: adoptarea unui cadru constituțional, legislativ, instituțional adecvat, accesul femeilor la justiție, dezvoltarea mecanismelor naționale pentru protejarea și dezvoltarea drepturilor femeilor, măsuri speciale provizorii, practici stereotipe și dăunătoare, violența împotriva femeilor, traficul și exploatarea sexuală, reprezentarea publică și politică, educația, piața muncii, sănătatea, situația femeilor din mediul rural, femeile migrante, femeile care se confruntă cu discriminarea multiplă, căsătoria și relațiile de familie, progresele realizate în vederea amendării articolului 20 alineatul 1 din Convenție. Următoarea raportare a țării noastre va avea loc în iulie 2021.

Aprecieri asupra cadrului național sub monitorizarea Comitetului (CEDAW)

În cadrul reuniunilor Comitetului nr. 1506 și nr. 1507⁹, care au avut loc la 6 iulie 2017, au fost formulate aprecieri asupra rapoartelor naționale periodice combinate nr. 7 și nr. 8¹⁰

---

⁸ Adoptat la 6 octombrie 1999, intrat în vigoare la 22 decembrie 2000, ratificat de România prin Legea nr. 283/2003, publicată în M.Of. nr. 477 din 4 iulie 2003.

⁹ A se vedea Comitetul CEDAW/ C/ SR.1506 și 1507.

¹⁰ A se vedea Rapoartele naționale periodice combinate nr. 7 și nr. 8 către Comitetul CEDAW, din 16 februarie 2017 (CEDAW/C/ROU/7 8), document disponibil pe <https://undocs.org/en/CEDAW/C/ROU/7-8>

Urmare a analizei rapoartelor de țară ale României, Comitetul CEDAW a identificat următoarele:

Aspecte pozitive:

(1) Consolidarea cadrului legislativ adoptat la nivel național după momentul analizării celui de-al șaselea raport periodic al României:

- (a) modificările aduse Legii nr. 217/2003 privind prevenirea și combaterea violenței în familie, în 2013, 2015 și 2016;
- (b) modificările aduse Legii nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și tratament între femei și bărbați, în 2012 și 2015;
- (c) Noul Cod Penal, care armonizează legislația privind traficul de persoane, în iulie 2009;

(2) Îmbunătățirea cadrului instituțional și politic în sensul accelerării eliminării discriminării împotriva femeilor și promovarea egalității de gen, prin următoarele activități:

- (a) înființarea Comitetului interministerial pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, în 2016;
- (b) înființarea Agenției Naționale pentru Egalitatea de Șanse pentru Femei și Bărbați, în 2015;
- (c) lansarea mișcării „HeForShe”, la 8 mai 2015;
- (d) înființarea departamentului pentru egalitatea de șanse pentru femei și bărbați, în 2014;
- (e) lansarea strategiei naționale de egalitate de șanse între femei și bărbați pentru perioadele 2006-2009, 2010-2012, și 2014– 2017;
- (f) dezvoltarea unei strategii naționale de prevenire și combatere a violenței în familie și a planurilor naționale de acțiune aferente pentru perioada 2013-2017;
- (g) adoptarea strategiei naționale de combatere a traficului de persoane, care acoperă perioada 2012-2016;

(3) observarea evoluțiilor naționale cu privire la ratificarea / aderarea la instrumente internaționale și regionale în domeniul drepturilor femeilor:

- (a) Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și violenței domestice (Convenția de la Istanbul) din 2016;

(b) Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități în 2008;

(4) implicarea infrațională a unui funcționar public în trafic de persoane a fost introdusă ca o circumstanță agravantă în noul Cod penal;

(5) decriminalizarea faptelor femeilor care se ocupă de prostituție în noul Cod penal;

(6) creșterea reprezentării femeilor în Parlament și inițiativele legislative de introducere a cotelor statutare;

(7) adoptarea unei strategii naționale de prevenire a părăsirii timpurii a școlii;

(8) Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, care acoperă perioada 2014-2020, este destinată să concilieze viața profesională cu cea de familie și să elimine stereotipurile discriminatorii de gen;

(9) îmbunătățirea procedurilor și a manualelor în domeniul îngrijirii ginecologice și obstetrice sau în domeniul formării profesioniștilor cu privire la metodele de planificare familială, precum și adoptarea unei strategii naționale de sănătate care să acopere perioada 2014– 2020.

Observând că, în pofida demersurilor pozitive ale României, există în continuare dificultăți la nivel național cu privire la respectarea drepturilor femeii, Comitetul CEDAW a formulat următoarele¹¹:

Recomandări:

(1) Parlamentul României să ia măsuri, în acord cu mandatul său, în ceea ce privește punerea în aplicare a observațiilor finale CEDAW, până la următoarea perioadă de raportare în temeiul Convenției;

---

¹¹ Observațiile finale ale Comitetului CEDAW asupra Rapoartelor de țară CEDAW / C / SR.1506 și 1507 <http://anes.gov.ro/wp-content/uploads/2018/09/CEDAW-RECOMANDARI-finale-7-si-8-RO.pdf>.

(2) România să se asigure că integrează Convenția, Protocolul opțional la aceasta, Comentariile generale și Opiniile Comitetului privind comunicările și anchetele individuale în educația și instruirea juridică pentru toți judecătorii, procurorii și avocații, în scopul de a le permite să aplice direct Convenția și/sau să interpreteze dispozițiile legale naționale în conformitate cu Convenția. De asemenea, recomandă statului parte să continue să sensibilizeze femeile cu privire la drepturile lor în temeiul Convenției și al procedurilor din Protocolul opțional;

(3) Comitetul reiterează *Comentariul general nr. 33 (2015) privind accesul femeilor la justiție* și solicită României:

(a) destigmatizarea victimelor și sensibilizarea cu privire la natura infracțională a violenței împotriva femeilor și fetelor, sporirea cunoștințelor acestora cu privire la dreptul lor de a solicita reparații legale și asigurarea cadrului legal astfel încât toate cazurile raportate de violență să fie cercetate efectiv, autorii să fie urmăriți penal și sentințele să fie proporționale cu gravitatea infracțiunii;

(b) încurajarea femeilor să raporteze cazurile de violență și discriminare bazată pe gen autorităților competente prin nepublicarea numelor martorilor și victimelor în toate cazurile, folosind mijloace eficiente pentru a-i proteja pe martori în timpul procedurilor judecătorești și în urma procedurilor; să se asigure accesul femeilor și fetelor la programe de asistență și protecție a victimelor și martorilor;

(c) alocarea de resurse adecvate și asigurarea furnizării de asistență juridică gratuită tuturor femeilor fără mijloace financiare suficiente, inclusiv femeilor din mediul rural, femeilor cu dizabilități și femeilor rome, pentru a le permite să semnaleze încălcarea drepturilor lor în fața instanțelor;

(d) consolidarea metodelor de investigare sensibile la gen de către membrii poliției și ai sistemului de justiție penală;

(4) Comitetul încurajează România să se asigure că Institutul Român pentru Drepturile Omului respectă pe deplin Principiile de la Paris, în special în ceea ce privește mandatul său de a proteja drepturile femeilor și de a promova egalitatea de gen (...);

(5) Comitetul recomandă formularea unei noi Strategii privind egalitatea de gen și violența în familie care să propună măsuri de punere în aplicare a principiului transversalității, așa cum este definit în Legea nr. 202/2002;

(6) Comitetul subliniază nevoia de a evalua amploarea și consecințele căsătoriei forțate, căsătoriei timpurii și căsătoriei copiilor pentru a preveni astfel de forme de căsătorie prin conștientizarea impactului lor extrem de negativ asupra fetelor; se impune modificarea legislației naționale pentru a elimina excepțiile care permit căsătoria sub 18 ani și pentru a se asigura urmărirea penală și pedepsirea adecvată a autorilor infracțiunii;

(7) este necesară adoptarea unei noi strategii împotriva traficului de persoane care să acorde prioritate măsurilor destinate îmbunătățirii situației sociale și economice a femeilor pentru a elimina vulnerabilitatea acestora la traficul de ființe umane (...);

(8) Comitetul observă nevoia de promovare a problematicei traficului de ființe umane în rândul judecătorilor, procurorilor, polițiștilor, polițiștilor de frontieră și inspectorilor de muncă și recomandă introducerea de inspecții proactive pentru identificarea victimelor traficului la locurile de muncă și agențiile de recrutare;

(9) Comitetul recomandă realizarea următoarelor direcții de acțiune:

- alocarea de fonduri suficiente pentru garantarea accesului adecvat al victimelor la adăposturi, permise de ședere temporare și asistență juridică, medicală și psihosocială;
- creșterea gradului de conștientizare a judecătorilor și polițiștilor cu privire la natura penală a exploatării femeilor în prostituție;
- armonizarea prevederilor privind prostituția din Codul civil și Codul penal pentru a legaliza prostituția și a suspenda aplicarea amenzilor administrative femeilor aflate în prostituție;
- abordarea cauzelor principale ale exploatării femeilor și fetelor care practică prostituția, inclusiv sărăcia, precum

și avansarea de oportunități alternative de venit și a unor programe educaționale pentru îmbunătățirea nivelului de educație, programe de incluziune socială pentru femeile care doresc să părăsească prostituția;

(10) Comitetul accentuează adoptarea și punerea în aplicare a inițiativelor legislative pentru introducerea cotelor statutare în Parlament, în conformitate cu *Comentariul general nr. 23 (1997) al Comitetului privind participarea femeilor în viața politică și publică*, de exemplu, prin plasarea femeilor și bărbaților pe poziții alternative pentru a obține paritate de gen;

(11) în domeniul educației se recomandă: îmbunătățirea infrastructurii școlare în zonele rurale, inclusiv în zonele în care trăiesc comunitățile de romi și comunitățile defavorizate din punct de vedere economic, pentru a reduce și a elimina disparitățile în accesul și finalizarea învățământului obligatoriu; îmbunătățirea pregătirii profesorilor cu privire la drepturile femeilor și egalitatea de gen și revizuirea manualelor școlare; prioritizarea eliminării stereotipurilor tradiționale și barierelor structurale care le pot descuraja pe fete să se înscrie în domenii de studiu dominate în mod tradițional de bărbați;

(12) în domeniul integrării pe piața muncii pentru lucrătorii migranți, Comitetul recomandă dezvoltarea unei politici de migrare a forței de muncă în condiții de siguranță pentru a proteja drepturile femeilor lucrătoare migrante, în conformitate cu *Comentariul general nr. 26 (2008) al Comitetului* și consolidarea unor inspecții în locurile de muncă informale, cum ar fi gospodăriile private. De asemenea, încurajează ratificarea Convenției privind protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și membrii familiilor lor și a *Convenției OIM pentru lucrătorii interni, 2011 (nr. 189)*;

(13) în domeniul sănătății, Comitetul recomandă dezvoltarea de activități în următoarele direcții: asigurarea accesului la asistență medicală de calitate și la prețuri accesibile în domeniul sănătății sexuale și reproductive, în special în zonele rurale, pentru femeile

însărcinate, femeile în vârstă, femeile cu dizabilități, femeile migrante și femeile rome; asigurarea unui acces liber la serviciile de avort și de îngrijire post-avort pentru toate femeile; îmbunătățirea eforturilor pentru a garanta că femeile din mediul rural au acces adecvat la apă potabilă și la canalizare, precum și la servicii sociale, de sănătate, de transport și la alte servicii de bază;

(14) pentru a se aborda discriminarea multiplă și discriminarea intersecțională, sunt propuse măsuri speciale temporare, în conformitate cu articolul 4 alineatul (1) din Convenție și Comentarul general nr. 25 (2004) a Comitetului, pentru a se asigura accesul la educație, servicii sociale, îngrijire medicală și asigurări de sănătate pentru femeile rome, femeile care migrează, femeile cu dizabilități și femei care trăiesc cu HIV / SIDA, în vederea accelerării realizării egalității substanțiale pentru acele grupuri, care continuă să se confrunte cu forme de discriminare intersecțională;

(15) Comitetul, reamintind *Comentariile sale generale nr. 21 (1994) privind egalitatea în relațiile de căsătorie și familie și nr. 29 (2013) privind consecințele economice ale căsătoriei, relațiilor de familie și dizolvării acestora*, recomandă:

- (a) încetarea practicilor căsătoriei neînregistrate și întreprinderea de reforme legislative în vederea protejării drepturilor economice ale femeilor în uniunile *de facto*;
- (b) abordarea în mod adecvat și luarea în considerare a nevoilor specifice ale femeilor și copiilor pentru a stabili custodia copilului în cazurile care implică violență de gen în sfera casnică;

(16) Comitetul reamintește punctul 11 din observațiile sale anterioare finale (CEDAW/C/ROM/CO/6) și recomandă îmbunătățirea colectării și analizei datelor, dezagregate în funcție de sex, etnie, dizabilitate, vârstă, zone urbane și rurale și de alți factori relevanți necesari pentru identificarea tendințelor discriminatorii de-a lungul timpului, inclusiv a cazurilor de discriminare multiplă și intersecțională. Comitetul solicită includerea acestor date și analize statistice în următorul raport;

(17) Comitetul atrage atenția cu privire *la acceptarea amendării art. 20 alin. 1 din CEDAW și cu privire la luarea în considerare a Declarației și a Platformei de la Beijing, respectiv a Agendei 2030 în aplicarea prevederilor Convenției la nivel național.*

Analiza particulară a problemei violenței de gen în contextul transmiterii rapoartelor de țară combinate (nr. 7 și 8) și a evaluării lor de Comitetul CEDAW

Aspecte pozitive: Armonizarea legislației naționale cu standardele și garanțiile instituite prin Convenția de la Istanbul¹²

Aspecte îngrijorătoare:

– Lipsa datelor privind numărul de plângeri și hotărâri judecătorești referitoare la discriminarea bazată pe sex în aplicarea legii anti-discriminare;

– Domeniul limitat de aplicare a legislației existente cu privire la violența împotriva femeilor, a ordinelor de protecție, a strategiei de abordare a violenței bazate pe gen, a strategiei preconizată pentru egalitatea de gen și violența în familie, care exclud cadrul legislativ, violența bazată pe gen comisă în afara domiciliului și violența comisă în uniuni *de facto* și care nu reușesc să se refere în mod explicit la violuri și violuri conjugale și să abordeze violența împotriva femeilor rome;

– Limitarea intervenției poliției la cazuri de violență împotriva femeilor în temeiul mandatelor instanței și colaborarea insuficientă între instanțe, poliție și asistenți sociali în cazurile de violență în familie;

– Ratele ridicate de retragere a plângerilor de către victimele violenței bazate pe gen și absența urmăririi penale din oficiu pentru infracțiuni de acest tip, precum și rata scăzută a utilizării medierii în cazurile de violență în familie;

---

¹² În anul 2016, România a fost cel de-al 14-lea stat care a ratificat Convenția, prin Legea 30/2016, această etapă marcând începutul unui important proces de reformă legislativă.

– Cerința probei medico-legale a violenței suferite pentru a solicita un ordin de protecție, ratele scăzute de emitere și implementarea slabă a ordinelor de protecție, eficiența limitată a distanțelor de securitate impuse și ratele scăzute ale anchetelor de încălcare a ordinelor;

– Cerința de a prezenta documente de identitate pentru a avea acces la adăposturi și servicii de sănătate, accesul restricționat la consiliere juridică și psihologică, numărul limitat de adăposturi și centre de criză pentru victimele violenței și lipsa de conștientizare din partea publicului.

Recomandări:

– Colectarea sistematică de date cu privire la cazurile de violență de gen și discriminare împotriva femeilor, introduse în fața instanțelor și cu privire la numărul de ordine de protecție și includerea acestor date în următorul raport periodic;

– Adoptarea unui pachet legislativ care să abordeze toate formele de violență bazată pe gen, inclusiv violența care se produce în căsătorii și uniuni *de facto*, (violul conjugal), în viața publică și privată;

– Armonizarea legislației naționale privind violența împotriva femeilor cu Convenția de la Istanbul și abordarea specifică a violenței împotriva femeilor rome;

– Stabilirea bazei legale pentru a introduce ordine de protecție emise de poliție, pe lângă ordinele de protecție emise de instanțe și reglementarea aplicării lor atât căsătoriilor, cât și uniunilor *de facto*;

– Prevenirea retragerii plângerilor de către victime, introducerea urmăririi din oficiu pentru infracțiunile de violență de gen împotriva femeilor și asigurarea faptului că, sub nici o formă, cazurile de violență împotriva femeilor, inclusiv violența în familie, nu vor fi abordate în cadrul procedurilor de mediere;

– Facilitarea sarcinii probei asupra victimelor care solicită ordine de protecție;

– Garantarea punerii în aplicare a acestor ordine de către poliție și instanțe;

– Garantarea accesului la asistență juridică gratuită în proceduri privind ordinele de protecție;

– Consolidarea colaborării dintre ofițerii de poliție și asistenții sociali în investigarea violenței împotriva femeilor și fetelor și în luarea de măsuri pentru prevenirea eficientă a încălcării normelor legale;

– Consolidarea obligatorie a capacității judecătorilor, procurorilor, avocaților, ofițerilor de poliție, asistenților sociali și profesioniștilor din domeniul sănătății cu privire la aplicarea strictă a legislației care incriminează violența împotriva femeilor;

– Asigurarea faptului că femeile și fetele supuse violenței au acces complet și total la asistență medicală și psihologică, la adăposturi sigure situate la o distanță rezonabilă și la servicii de consiliere și reabilitare în toate zonele țării.

Declarația de la Beijing și Platforma de Acțiune

Cele două documente au fost adoptate în 1995 la cea de a patra Conferință Mondială a Femeilor care a avut loc la Beijing. Obiectivul principal al Declarației este înlăturarea tuturor obstacolelor cu care se confruntă femeile privind participarea lor activă în viața publică și privată prin asigurarea unei prezențe a femeilor egală cu cea a bărbaților la toate nivelurile societății, în sfera economică, socială, culturală, dar și în luarea deciziilor politice. Conform Declarației, principiul împărțirii/partajării puterii și responsabilității între femei și bărbați ar trebui să fie respectat acasă, la locul de muncă și la nivelul comunității.

Declarația și Platforma de Acțiune reafirmă faptul că egalitatea dintre femei și bărbați este o condiție pentru deplina respectare a drepturilor omului, a justiției sociale, pentru asigurarea păcii și a dezvoltării. Se face apel la guvernele statelor membre, societatea

civilă și sectorul privat să întreprindă măsuri strategice de intervenție în 12 domenii cheie, care au rămas și astăzi valabile, cu toate că de atunci până în prezent s-au înregistrat progrese parțiale.

În același an în care s-au lansat Declarația și Platforma de la Beijing, Uniunea Europeană și-a exprimat sprijinul său politic (în cadrul summitului de la Madrid) pentru implementarea acestor deziderate. De atunci, Uniunea Europeană continuă să monitorizeze stadiul implementării și să impulsioneze progresul înregistrat la nivelul guvernelor europene. Încă din 1999, Consiliul UE a elaborat o serie de indicatori cantitativi și calitativi pentru evaluarea îndeplinirii obiectivelor Declarației și Platformei Beijing¹³.

Declarația de la Amman și Programul de Acțiune pentru Promovarea Egalității de Gen

În cadrul celei de a 11-a Conferințe a Comitetului Internațional Coordonator al Instituțiilor Naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului care a avut loc la Amman în 2012, având ca temă „Drepturile femeilor și fetelor: promovarea egalității de gen – rolul Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului” au fost adoptate Declarația de la Amman și Programul de Acțiune pentru Promovarea Egalității de Gen¹⁴. Programul de Acțiune de la Amman se axează pe rolul Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului în participarea publică și politică a femeilor, în asigurarea drepturilor lor economice și sociale, în combaterea violenței împotriva femeilor, în asigurarea sănătății și a drepturilor reproductive.

Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă

Ziua de 25 septembrie 2015 a reprezentat o dată istorică pentru Organizația Națiunilor Unite datorită adoptării cu prilejul Summit-ului

---

¹³ A se vedea statisticile de gen publicate de Institutul European pentru Egalitate de Gen <https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs>.

¹⁴ Documentare electronică în sistem informatic realizată prin accesarea site-ului: <https://nhri.ohchr.org/EN/News/Lists/News/Attachments/85/Amman%20PoA%20FINAL%20-%20EN.pdf>.

ONU a Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă. Această agendă globală de acțiune este o adevărată Cartă a secolului 21 pentru popoare și umanitate. Nu este vorba de un simplu document programatic¹⁵, ci de un adevărat pact al națiunilor, care, în cele 35 de pagini ale sale, conține 17 obiective de dezvoltare durabilă și 169 de ținte propuse pentru implementare până în 2030. Pactul mondial pentru dezvoltare durabilă nu este un document cu putere juridică obligatorie, dar rămâne un document istoric. Așa cum se menționează în preambulul Agendei 2030¹⁶ „niciodată până acum conducătorii lumii nu s-au angajat într-o acțiune comună de asemenea amploare, cu o agendă atât de vastă și de universală”. Odată cu comunicarea obiectivelor Agendei 2030 se precizează importanța Declarației Universale a Drepturilor Omului, precum și a altor instrumente internaționale referitoare la respectarea drepturilor omului și a legislației internaționale. Fiecare țară în parte va trebui să implementeze Agenda 2030 luând în considerare specificitățile realității naționale, capacitățile de care dispune, nivelul de dezvoltare, politicile și prioritățile naționale.

Pentru realizarea cu succes a Agendei 2030 este necesară integrarea problemelor de gen în toate activitățile și proiectele globale, deoarece dezvoltarea durabilă nu este posibilă, fără ca toți oamenii să se bucure pe deplin de toate drepturile, libertățile și oportunitățile. De aceea, femeile și fetele trebuie să aibă acces la educație de calitate, la resurse economice, la participare politică, să beneficieze de șanse egale de angajare și să poată avea acces în posturi de conducere la toate nivelurile eșichierului politic. Pentru a reduce la nivel global inegalitatea dintre femei și bărbați și a sprijini emanciparea femeilor, rămâne extrem de importantă eliminarea oricăror forme de discriminare și de violență împotriva acestora.

---

¹⁵ A se vedea Daniela Albu „Transformarea lumii noastre: Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă”, în revista *Drepturile Omului*, nr. 3/2015 p. 19.

¹⁶ Documentare electronică în sistem informatic realizată prin accesarea site-ului <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>.

Prin cele 17 obiective ale sale, Agenda 2030 lansează un apel universal la acțiune pentru combaterea sărăciei, protejarea planetei și asigurarea prosperității și păcii. România a contribuit direct la elaborarea celor 17 obiective de dezvoltare durabilă și a prezentat stadiul implementării acestora în cadrul evaluării naționale voluntare, din iulie 2018, a Forumului Politic la nivel înalt al ONU privind Dezvoltarea Durabilă.

Obiectivul 5 al Agendei 2030, atingerea egalității de gen și emanciparea femeilor, vizează accesul egal la educație, sănătate și locuri de muncă, participare și reprezentativitate în luarea deciziilor la nivel politic și economic.

Un sondaj special Eurobarometru din 2017¹⁷ arată că populația din UE este în mare parte favorabilă egalității de gen: 84 % dintre europeni consideră că egalitatea de gen este importantă pentru ei (inclusiv 80% dintre bărbați). La nivel internațional, UE include perspectiva de gen în politicile sale externe, de la instrumente comerciale până la Consensusul european privind dezvoltarea și la politicile UE de vecinătate și de extindere.

Carta Socială Europeană (Revizuită)

Protecția femeilor împotriva actelor de violență este reglementată în Carta Socială Europeană (Revizuită) în mod implicit. Așadar, Carta

---

¹⁷ Documentare electronică în sistem informatic realizată prin accesarea site-ului: file:///C:/Users/win10/Downloads/Eurobarometru_special._n_ce_m_sur_consider_europenii_c_via_a_n_UE_este_echitabil_.pdf.

nu conține o dispoziție expresă care să condamne în mod direct violența împotriva femeilor. Articolul 16 din Carta Socială Europeană (Revizuită) stipulează: *în vederea realizării condițiilor de viață indispensabile dezvoltării depline a familiei, celula fundamentală a societății, părțile se angajează să promoveze protecția economică, juridică și socială a vieții de familie, în special prin intermediul prestațiilor sociale și familiale, al dispozițiilor fiscale, al încurajării construirii de locuințe adaptate nevoilor familiale, al ajutoarelor pentru tinerele familii sau orice alte măsuri corespunzătoare.*

Formularea utilizată în articolul 16 se remarcă prin caracterul său extrem de cuprinzător: expresii precum „*condiții de viață indispensabile dezvoltării depline a familiei*” sau „*părțile se angajează să promoveze protecția economică, juridică și socială a vieții de familie*” demonstrează caracterul incluziv al reglementării avansate de Cartă.

Prevenirea și combaterea violenței domestice reprezintă o formă de manifestare concretă a ambelor sintagme analizate anterior. Includerea problemei violenței domestice în sfera de reglementare a articolului 16 din Carta Socială Europeană (Revizuită) este posibilă în temeiul interpretării elaborate de Comitetul European al Drepturilor Sociale (CEDS)¹⁸.

În interpretarea oficială a articolului 16, CEDS aplică o metodologie sistemică deoarece corelează dispozițiile articolului 16 cu cele ale articolului 17 din Cartă: *Articolul 16 se aplică tuturor*

---

¹⁸ Comitetul European al Drepturilor Sociale (CEDS) reprezintă mecanismul competent cu monitorizarea implementării dispozițiilor cuprinse în: Carta Socială Europeană din adoptată în anul 1961 la San Torino; Protocolul Adițional din anul 1988; Carta Socială Europeană (Revizuită) adoptată în anul 1996. Comitetul este alcătuit din 15 experți independenți aleși de Comitetul de Miniștri ai Consiliului Europei pentru un mandat de 6 ani, având posibilitatea de reînnoire. CEDS își concretizează activitatea în *decizii și concluzii*. Deși documentele menționate aparțin reglementărilor juridice *soft law* (ne referim la reglementări care nu au aplicabilitate directă în legislația națională), acestea pot să modeleze normele juridice naționale adoptate în domeniul economic și social prin orientările pe care le trasează.

*formelor de violență în familie. Întrucât violența împotriva copiilor este abordată mai exact prin articolul 17 (...).*¹⁹

Conștientizând că prevenirea și combaterea fenomenului violenței domestice reprezintă un element circumscris articolului 16 din Cartă, Comitetul atribuie statelor, cu privire la aceste aspecte, atât *obligății pozitive (in faciendo)*, cât și *obligății negative (in abstinendo)*. Obligățiile pozitive atribuite statelor pot fi asumate atât în drept (măsuri adecvate) – inclusiv ordinele de restricție – cât și ca pedepse pentru făptuitori, compensații corecte pentru daunele pecuniare și non-pecuniare suferite de victime, posibilitatea victimelor – și asociațiilor care acționează în numele lor – să ducă cazurile în instanță și aranjamente speciale pentru audierea victimelor în instanță și în practică (înregistrarea și analiza datelor fiabile, instruire, în special pentru ofițerii de poliție și servicii pentru a reduce riscul de violență și sprijinirea și reabilitarea victimelor).

Fiind un fenomen social complex, violența afectează conținutul celor 3 generații de drepturi ale omului (avem în vedere drepturile de primă generație-civile și politice; drepturile economice, sociale și culturale și drepturile de solidaritate). Rândurile de mai sus demonstrează caracterul *transversal* al fenomenului violenței, efectele produse de acesta din urmă fiind vizibile în plan social prin raportare la impactul produs asupra funcționalității familiei.

Convenția de la Istanbul privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice

Documentul, formulat de către Consiliul Europei în 2014, semnat de România în 2014 și ratificat în 2016, prevede că statele au obligația de a combate violența împotriva femeilor sub toate formele sale și de a lua măsuri pentru protecția victimelor și judecarea agresorilor.

---

¹⁹ Comitetul European al Drepturilor Sociale, *Digest of the case law of the European Committee of Social Rights*, Consiliul Europei, 2018, p. 167.

Convenția reformează cadrul juridic internațional prin reglementarea unor aspecte juridice inovatoare:

- definește criteriul „genului” și îl integrează în toate domeniile sociale; în conexiune cu criteriul „genului” sunt definite „violența împotriva femeilor”, „violența domestică”, „violența de gen împotriva femeilor”;
- elimină orice justificare de încălcare a drepturilor femeilor în temeiul culturii și tradiției (precum crimele de onoare, mutilarea genitală feminină, căsătoriile forțate sau timpurii);
- din punct de vedere procedural, instituie interdicția soluționării cazurilor de violență prin mijloace alternative (de exemplu mediere sau arbitraj);
- instituie un mecanism specific de monitorizare și control al prevederilor sale, alcătuit din experți – Grupul de experți privind Acțiunea împotriva violenței asupra Femeilor și a violenței domestice (GREVIO)²⁰;
- în relație cu procedura de monitorizare și control coordonată de GREVIO, actualmente poziția României este următoarea: a fost transmis chestionarul care indică situația implementării Convenției de la Istanbul la nivel național în septembrie 2019.

România urmează să transmită raportul de țară în februarie 2020. Ultimele etape ale evaluării României de către GREVIO vor avea loc în octombrie 2020 (vizita de evaluare), respectiv în iunie 2021 (publicarea rapoartelor GREVIO).

Deși Consiliul European a adoptat recent Convenția de la Istanbul, *încă nu există în momentul de față o legislație implementată la nivelul UE care să abordeze problema violenței împotriva femeilor într-o manieră globală.*

---

²⁰ A se vedea Rezoluția Comitetului de Miniștri CM/Res (2014)43 cu privire la regulile de procedură pentru alegerea membrilor Grupului de experți privind Acțiunea împotriva violenței asupra Femeilor și a violenței domestice, document disponibil pe <https://rm.coe.int/16805c4ba0>.

Directiva 2012/29/UE cu privire la standardele minime privind drepturile, sprijinul și protecția victimelor infracțiunilor

Adoptarea, la nivelul Uniunii Europene, a Directivei 2012/29/UE constituie un demers legal pertinent în procesul de combatere a fenomenului violenței.

Obiectivul general al Directivei rezidă în consolidarea măsurilor naționale deja existente privitoare la protecția victimelor și armonizarea lor cu standardele minime de la nivelul UE privind drepturile, sprijinul și protecția victimelor infracțiunilor.

Obiectivele specifice urmărite de Directivă constau în:

- asigurarea faptului că victimele infracțiunilor primesc informații, sprijin și protecție adecvate și pot participa la procedurile penale oriunde s-a produs dauna în UE;
- asigurarea faptului că victimele infracțiunilor sunt recunoscute și tratate într-o manieră respectuoasă, sensibilă și profesională în funcție de nevoile lor individuale și fără nici o discriminare (de exemplu, bazată pe naționalitate, statut de rezident, rasă, religie, vârstă, sex etc.);
- stabilirea de standarde minime pentru victimele tuturor infracțiunilor, indiferent de cetățenia victimei sau statutul de reședință. De îndată ce o infracțiune este săvârșită sau o procedură penală are loc în UE, victimei trebuie să i se acorde drepturile stabilite de Directiva victimelor. Conform Directivei, membrii familiei victimelor decedate sunt considerate victime în sine.

Utilitatea juridică a Directivei este ilustrată prin reglementarea riguroasă a drepturilor victimelor infracțiunilor:

- dreptul de a înțelege mesajul transmis și dreptul de a se face înțeles în timpul contactului cu o autoritate (de exemplu, utilizarea unui limbaj simplu și accesibil);
- dreptul de a primi informații referitoare la cazul său încă de la primul contact cu o autoritate;

- dreptul de a formula și depune o plângere oficială și dreptul de a primi o confirmare scrisă;
- dreptul de a fi asistat de interpret/traducător (cel puțin în timpul interviurilor /interogării victimei);
- dreptul de a primi informații despre progresul cazului;
- dreptul de a accesa serviciile de sprijinire a victimelor;
- dreptul de a-și promova cauza în instanță;
- dreptul de a exercita remediile legale împotriva deciziei de a nu declanșa urmărirea penală;
- dreptul la rambursarea cheltuielilor;
- dreptul de a primi ajutor juridic și de a recupera proprietățile furate.

Strategia Consiliului European privitoare la egalitatea de gen 2018-2023

Consiliul European a lansat (pentru periodada 2018-2023) un document programatic a cărui menire constă în realizarea *egalității substanțiale, efective, între bărbați și femei*. Strategia privitoare la egalitatea de gen pentru perioada 2018-2023 are în vedere 6 obiective:

- (1) Prevenirea și combaterea stereotipurilor de gen și a sexismului;
- (2) Prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie;
- (3) Asigurarea accesului egal al femeilor la justiție;
- (4) Obținerea unei participări echilibrate a femeilor și bărbaților la procesul decizional politic și public;
- (5) Protejarea drepturilor femeilor și fetelor aflate în căutare de migranți, refugiați și care solicită azil;
- (6) Integrarea dimensiunii de gen în toate politicile și măsurile.

Strategia circumscrie fiecărui obiectiv o serie de acțiuni prin intermediul cărora se poate concretiza respectivul obiectiv și, in extenso, se poate obține dezideratul egalității de gen.

Pe aceste coordonate, reținem ca acțiuni avansate pentru concretizarea obiectivului strategic nr. 2, *Prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie*, următoarele acțiuni:

- **aplicarea instrucțiunilor internaționale relevante**, inclusiv instrucțiunile Comitetului Convenției privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor (CEDAW), ținând cont de Comentariul general nr. 35 privind violența de gen împotriva femeilor și actualizând Comentariul general nr. 19;
- **sprijinirea statelor membre în pregătirea lor pentru semnarea, ratificarea și punerea în aplicare** a Convenției de la Istanbul, Convenției privind lupta împotriva traficului de ființe umane și Convenția de la Lanzarote, inclusiv prin furnizarea de expertiză tehnică și juridică;
- **diseminarea informațiilor** cuprinse în Convenția de la Istanbul, în Convenția privind lupta împotriva traficului de ființe umane și Convenția de la Lanzarote în mediul actorilor nestatali pentru a încuraja contribuția lor la punerea în aplicare a acesteia, evidențiind legătura dintre violența împotriva femeilor și relațiile istorice inegale de putere dintre femei și bărbați în societate;
- **adoptarea de măsuri în conformitate cu Convenția de la Istanbul, precum:** abordarea violenței sexuale și a hărțuirii femeilor în spațiul public; sprijinirea statelor membre în sensul abordării tuturor formelor de violență; sprijinirea victimelor violenței în familie care caută adăpost și locuință ca măsură de protecție; dezvoltarea colectării de date privind violența împotriva femeilor și violența în familie; instituirea și dezvoltarea de organisme de coordonare la nivel național; dezvoltarea strategiilor naționale pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și violenței în familie;
- **dezvoltarea de instrumente pentru a aborda necesitatea prevenirii și combaterii violenței** în familie împotriva bărbaților și a băieților;

- **abordarea rolului bărbaților ca autori de violență bazată pe sex și dezvoltarea de instrumente de informare** privind rolul bărbaților în prevenirea violenței împotriva femeii și fetei;
- **prevenirea și combaterea unor forme suplimentare de violență împotriva femeilor**, cum ar fi violența politică și violența socială;
- **promovarea cadrului juridic** al Convenției de la Istanbul, Convenției privind lupta împotriva traficului de ființe umane și al Convenției de la Lanzarote, dincolo de continentul european, punând la dispoziție expertiză și împărtășind bune practici în contextul cooperării cu statele nemembre și cu alte organizații regionale și internaționale.

Cadrul Recomandărilor recente formulate de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei

1. Recomandarea Comitetului de Miniștri CM/Rec (2019)1 referitoare la prevenirea și combaterea sexismului²¹

Inovație juridică: definește noțiunea de „sexism” și arată legătura dintre „sexism” și „violență”: *orice act, gest, reprezentare vizuală, cuvinte rostite sau scrise, practică sau comportament bazat pe idee că o persoană sau un grup de persoane este inferioară/inferior din cauza sexului său, fie că practicile sau manifestările negative se realizează în public sau în privat, în sfera online sau offline (...) care rezultă în vătămări sau suferințe fizice, sexuale, psihologice sau socio-economice pentru o persoană sau grup de persoane sau crearea unui mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator.*

---

²¹ Adoptată la 27 martie 2019, document disponibil pe <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168093b26a>

2. Recomandarea Comitetului de Miniștri CM/Rec(2017)9 referitoare la egalitatea de gen în domeniul audiovizual²²

Identificarea unor direcții pozitive de acțiune:

– sprijinirea inițiativelor și a campaniilor de sensibilizare pentru combaterea stereotipurilor de gen, inclusiv discursul de ură și sexismul în sectorul audiovizual;

– promovarea imaginilor non-stereotipice și evitarea publicității sexuale, a limbajului și a conținutului care ar putea duce la discriminare pe motive de sex, instigare la ură și violență bazată pe gen;

– sprijinirea și promovarea bunelor practici prin dialog social și prin dezvoltarea rețelelor și parteneriatelor între diferite părți interesate din sectorul audiovizual pentru a continua egalitatea de gen în diversele lor activități.

3. Recomandarea Comitetului de Miniștri CM/Rec (2015)2 de către statele membre privind integrarea genului în sport²³ enunță ca obiectiv general *Construirea unei societăți în care să existe cultura egalității între genuri în domeniul sportiv.*

---

²² Adoptată la 27 septembrie 2017, document disponibil pe https://www.filmuniversitaet.de/fileadmin/user_upload/pdfs/Gleichstellung/CM_Rec_2017_9E.pdf

²³ Adoptată la 21 ianuarie 2015, document disponibil pe <https://www.icsspe.org/system/files/Council%20of%20Europe%20-%20Recommendation%20Gender%20Mainstreaming%20CM%20Rec%20%282015%292.pdf>

III. 25 de ani de la adoptarea Declarației de la Beijing și a Platformei de Acțiune a acesteia

În 2019 se împlinesc 25 de ani de când Platforma de Acțiune de la Beijing din 1995 a conturat cele 12 domenii-cheie în care sunt necesare intervenții concrete pentru asigurarea egalității de tratament și a șanselor egale pentru femei și bărbați, fete și băieți. În cadrul Platformei au fost prevăzute modalități concrete pentru ca țările să producă schimbări. Acum, la aniversarea a 25 de ani de la inițierea Platformei de la Beijing, cele 12 domenii cheie rămân extrem de actuale:

1. Femeile și mediul – femeile de pe glob sunt afectate de gravitatea schimbărilor climatice și de lipsa accesului la apă potabilă.

2. Femeile și reprezentativitatea – un factor al egalității este și prezența femeilor în structurile de putere și în luarea deciziilor.

3. Fetele fără copilărie – căsătoriile timpurii, *violența sexuală*, mutilarea genitală.

4. Femeile și economia – discriminări în remunerația femeilor în raport cu remunerația bărbaților. Acest decalaj continuă să persiste; prin munca neplătită în gospodăria și îngrijirea familiei, a copiilor și bătrânilor, femeile contribuie la creșterea economiilor din țările lor.

5. Femeile și drepturile lor – toate statele membre ONU trebuie să asigure femeilor dreptul la cetățenie, dreptul la vot, dreptul la proprietate, *dreptul la educație și accesul la servicii de sănătate*.

6. Femeile și educația – *accesul egal și nediscriminatoriu la toate formele și nivelurile de educație și formare*. Deși la nivelul învățământului primar există egalitate între fete și băieți, în cadrul învățământului superior inegalitățile persistă în multe state membre.

7. Violența împotriva femeilor – violența împiedică capacitatea femeilor și fetelor de a prospera în familie și societate. De la Conferința de la Beijing, multe țări au adoptat legi cu privire la stoparea violenței în familie. Cu toate acestea, la nivel global rămân lacune ale legislației, dificultăți de implementare a acesteia și lipsa accesului la servicii esențiale.

8. Femeile și sărăcia – atunci când femeile sunt sărace, drepturile lor nu sunt protejate. Ele se confruntă cu o dublă *discriminare, cea de gen și cea economică*. Ca urmare, femeile, familiile, comunitățile și economiile au de suferit. Sărăcia este mai acută în mediul rural.

9. Femeile și mecanismele instituționale – instituțiile specializate joacă un rol important în promovarea legilor, politicilor și programelor naționale din perspectiva egalității de gen. Legile și politicile eficiente, împreună cu mecanisme mai puternice pentru coordonarea factorilor implicați și asigurarea punerii lor în aplicare pot aduce schimbarea.

10. Femeile și sănătatea – femeile trebuie să fie sănătoase pentru a-și atinge întregul potențial. Aceasta include nutriția adecvată, respectarea drepturilor sexuale și de reproducere, sănătatea mintală, precum și *libertatea împotriva violenței*.

11. Femeile și conflictele armate

Războaiele și conflictele armate distrug familiile și societățile, iar femeile și fetele devin vulnerabile. *Violența sexuală este răspândită și este adesea folosită ca tactică de război.*

12. Femeile și mass-media

Mass-media joacă un rol semnificativ în perpetuarea unor norme sociale și a unor *stereotipuri care scuză sau minimalizează discriminarea și violența împotriva femeilor*. Dar aceasta poate prezenta pozitiv personalități feminine, lideri puternici, modele de urmat.

După cum se poate vedea, aproape toate cele 12 domenii cheie ale Platformei de la Beijing au tangență, direct sau indirect, cu fenomenul violenței asupra femeilor.

În cadrul celei de a 52-a sesiuni a Comisiei pentru Populație și Dezvoltare din aprilie 2019, cu prilejul celei de a 25-a aniversări a Conferinței Internaționale pentru Populație și Dezvoltare de la Cairo (CIPD), în contextul deținerii de către România a celui de al doilea mandat consecutiv de membru al Comisiei pentru Populație și Dezvoltare (2018-2021), Ioan Jinga, Ambasadorul Misiunii Permanente a României la ONU a susținut o declarație în numele Uniunii Europene și al statelor membre.

În această declarație, diplomatul a subliniat rolul Programului de Acțiune al CIPD în realizarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă și a reafirmat angajamentul UE de „a promova, proteja și realiza toate drepturile umane și de a implementa complet și eficient

*Platforma și Programul de Acțiune de la Beijing și Programul de Acțiune al CIPD*²⁴.

În perioada 29– 30 octombrie a avut loc la Geneva Reuniunea regională de evaluare Beijing + 25

Statele membre UNECE²⁵ au analizat progresul și au identificat barierele existente privind implementarea Platformei de Acțiune de la Beijing. Evenimentul a fost organizat în cadrul pregătirilor pentru evaluarea globală Beijing+25 care va avea loc în 2020.

S-au examinat factorii care afectează punerea în aplicare a Platformei Beijing pentru realizarea egalității de gen și din perspectiva realizării obiectivelor Agendei 2030. UNECE și Agenția Femeile ONU au pregătit un raport regional de revizuire și evaluare pe baza rapoartelor naționale, care a fost discutat în cadrul reuniunii.

În raportul său național, România²⁶ a prezentat evoluțiile legislative în domeniul promovării și protecției drepturilor femeilor și a enumerat prioritățile de țară din ultimii cinci ani pentru accelerarea progresului. Prima dintre aceste priorități este **eliminarea violenței împotriva**

---

²⁴ Documentare electronică în sistem informatic realizată prin accesarea site-ului <https://mpnewyork.mae.ro/local-news/2182>.

²⁵ Acronimul „UNECE” (United Nations Economic Commission for Europe)– desemnează titulatura comisiei regionale organizată sub auspiciile Consiliului Economic și Social al Organizației Națiunilor Unite al cărei obiectiv de activitate constă în promovarea cooperării și integrării economice între statele membre.

²⁶ Documentare electronică în sistem informatic realizată prin accesarea site-ului https://www.unece.org/fileadmin/DAM/Gender/Beijing_20/Romania.pdf.

femeilor și fetelor, urmată de participarea și reprezentarea politică a femeilor, reglementarea remunerării muncii femeilor (concediu de maternitate plătit, servicii de sănătate), schimbarea unor norme sociale negative și a unor stereotipuri de gen.

În Raport se arată că din perspectiva prevederilor art. 5 lit. b. al Convenției CEDAW și a art. 25 al Convenției de la Istanbul, violența sexuală rămâne o prioritate constantă a Agenției Naționale pentru Egalitate de Șanse (ANES).

ANES furnizează examinări medicale și medico-legale, asistență post-traumatică și consiliere pentru victimele violenței prin înființarea la Unitatea de Primiri Urgențe (UPU) a unor centre de urgență integrate cu personal medical specializat în tratarea victimelor.

Totodată, în noiembrie 2018, ANES în parteneriat cu Spitalul Universitar de Urgență București și cu Ministerul Sănătății, a lansat un Centru Pilot de Criză pentru Situații de Viol.

Proiectul pilot a dat startul extinderii acestui tip de serviciu de sprijin integrat la nivel național, prin crearea a 10 centre de criză pentru viol în cele 8 regiuni de dezvoltare.

IV. Cadrul juridic național în perioada post-recomandări ale Comitetului CEDAW

ANALIZĂ ASUPRA EVOLUȚIILOR NAȚIONALE ÎN PERIOADA POST-EVALUARE A COMITETULUI CEDAW (I)

Aspectul pozitiv observat de Comitetul CEDAW cu ocazia evaluării rapoartelor de țară nr. 7 și nr. 8 în domeniul combaterii violenței împotriva femeilor se referă la aderarea României la Convenția de la Istanbul.

În cadrul secțiunii de recomandări, Comitetul subliniază necesitatea armonizării legislației naționale cu standardele și garanțiile instituite prin acest instrument regional.

În perioada ulterioară recomandărilor Comitetului, luând în considerare această premisă, autoritățile naționale, în conformitate cu dispozițiile Convenției de la Istanbul, au demarat acțiuni de eficientizare a legislației în domeniul combaterii violenței de gen.

Cadrul legislativ național a fost amendat în două dimensiuni:

- (1) dimensiunea generală – sintetizată de dispozițiile Legii nr. 202/2002 și
- (2) dimensiunea specifică, referitoare la violență, având ca punct de plecare Legea nr. 217/2003.

**ANALIZĂ ASUPRA EVOLUȚIILOR NAȚIONALE ÎN PERIOADA
POST-EVALUARE A COMITETULUI CEDAW (II)**

1) Legea nr. 178/2018 modifică și completează Legea nr. 202/2002 prin instituirea de măsuri de promovare a egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați care vizează cadrul conceptual și cadrul instituțional.

Cu privire la primul aspect, Legea nr. 178/2018 inserează definiția violenței de gen (fapta de violență direcționată împotriva unei femei sau, după caz, a unui bărbat, motivată de apartenența de sex) și îi dezvoltă conținutul la următoarele aspecte: violența domestică, violența sexuală, mutilarea genitală a femeilor, căsătoria forțată, avortul forțat și sterilizarea forțată, hărțuirea sexuală, traficul de ființe umane și prostituția forțată.

Cadrul instituțional a fost consolidat prin introducerea ocupației de expert/tehnician în domeniul egalității de șanse și prin clarificarea statutului autorităților competente în materia egalității de gen: COJES (Comisia Județeană de Egalitate de Șanse), ANES (Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse), INCSMPS (Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale).

2) Legea nr. 232/2018 modifică și completează Legea nr. 202/2002 prin extinderea faptelor interzise la actele de hărțuire, hărțuire sexuală sau hărțuire psihologică. De asemenea, se extinde sfera agenților constatați a faptelor discriminatorii prin includerea ofițerilor, agenților de poliție din cadrul Poliției Române, ofițerilor și subofițerilor din cadrul Jandarmeriei Române, ofițerilor și agenților de poliție din cadrul Poliției de Frontieră Române, în zona de competență, precum și a polițiștilor locali.

ANALIZĂ ASUPRA EVOLUȚIILOR NAȚIONALE ÎN PERIOADA POST-EVALUARE A COMITETULUI CEDAW (III)

În scopul combaterii fenomenului violenței împotriva femeilor, Legea cadru nr. 217/2003 a fost amendată prin Legea nr. 174/2018 în următoarele domenii de acțiune :

– extinderea cadrului principiilor legale aplicabile în activitatea de combatere a violenței domestice prin introducerea principiului protecției vieții și siguranței victimei, principiului respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a principiului abordării integrate;

– conceptualizarea violenței domestice, aceasta desemnând: orice inacțiune sau acțiune intenționată de violență fizică, sexuală, psihologică, economică, socială sau spirituală care se produce în mediul familial sau domestic, ori între soți sau foști soți, precum și între actuali sau foști parteneri, indiferent dacă agresorul locuiește sau a locuit împreună cu victima;

– responsabilizarea autorităților publice în activitatea de prevenire și combatere a violenței domestice și consolidarea mandatului ANES în acest domeniu; de asemenea, sunt reglementate: servicii sociale pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, locuințe protejate pentru victimele violenței, centre de asistență destinate agresorilor, servicii de tip linie telefonică de urgență;

– în scopul protecției victimei violenței se instituie ordinul de protecție provizoriu emis de către polițiștii care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, constată că există un risc iminent ca viața, integritatea fizică ori libertatea unei persoane să fie pusă în pericol printr-un act de violență domestică, în scopul diminuării acestui risc.

**ANALIZĂ ASUPRA EVOLUȚIILOR NAȚIONALE ÎN PERIOADA
POST-EVALUARE A COMITETULUI CEDAW (IV)**

– măsurile de protecție EFECTIVĂ a victimei care pot fi dispuse prin ORDINUL DE PROTECȚIE PROVIZORIU sunt :

a) evacuarea temporară a agresorului din locuința comună, indiferent dacă acesta este titularul dreptului de proprietate; b) reintegrarea victimei și, după caz, a copiilor în locuința comună; c) obligarea agresorului la păstrarea unei distanțe minime determinate față de victimă, față de membrii familiei acesteia, ori față de reședința, locul de muncă sau unitatea de învățământ a persoanei protejate; d) obligarea agresorului de a purta permanent un sistem electronic de supraveghere; e) obligarea agresorului de a preda poliției armele deținute.

Legea nr. 212/2019 amendează Legea nr. 217/2003 prin introducerea, în favoarea părții căreia i s-a respins cererea de emiteră a unui ordin de protecție, dreptul de a exercita calea de atac a apelului în termen de 3 zile de la pronunțare (dacă hotărârea s-a dat cu citarea părților) sau de la comunicare (dacă părțile nu au fost citate).

În lumina informațiilor prezentate anterior, apreciem că simpla normativizare la nivel european-regional a procesului de combatere a fenomenului violenței este insuficientă în absența eforturilor susținute de la nivel regional în sensul eficientizării legislației naționale.

V. Evoluții în legislația națională

Noile reglementări din legislația națională vin în sprijinul combaterii eficiente a violenței împotriva femeilor:

Legea nr. 35/2017 privind completarea art. 23 din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie în care se prevede printre altele:

a) obligarea agresorului de a se prezenta periodic, la un interval de timp stabilit de instanță potrivit împrejurărilor, la secția de poliție competentă cu supravegherea respectării ordinului de protecție;

b) obligarea agresorului de a da informații organului de poliție cu privire la noua locuință, în cazul în care prin ordin s-a dispus evacuarea lui din locuința familiei.

Legea nr. 174/2018 privind modificarea și completarea Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie; ordinul de protecție provizoriu poate fi emis și semnat de polițistul aflat în exercițiul funcțiunii.

Prin Hotărârea de Guvern nr. 365/24.05.2018, a fost aprobată **Strategia națională privind promovarea egalității de șanse între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2018 – 2021**, precum și **Planul operațional pentru perioada 2018 – 2021** pentru implementarea Strategiei. H.G.-ul definește rolul Agenției Naționale pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați de a promova principiul egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați, în vederea eliminării tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor. Hotărârea are în vedere înființarea și dezvoltarea unor servicii destinate protecției victimelor violenței în familie, în paralel cu asigurarea capacității instituționale de implementare a proiectelor în sprijinul acestora.

Ordinul ministrului muncii și justiției sociale (OMMJS) nr. 2525/2018 privind aprobarea Procedurii pentru intervenția de urgență în cazurile de violență domestică.

A fost adoptată **Legea nr. 212/2019, privind modificarea alin. (1) al art. 30 din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice.**

„Art. 30 – (1) Hotărârea prin care se soluționează cererea de emitere a ordinului de protecție este supusă numai apelului, în termen de 3 zile de la pronunțare dacă s-a dat cu citarea părților și de la comunicare dacă s-a dat fără citarea lor.”

Astfel se acordă victimei un drept esențial de care era privată până acum. Aceasta va putea ataca în instanță, cu apel, respingerea emiterii unui ordin de protecție de către un judecător. În procesul de consultare a legislatorului cu societatea civilă, Asociația ANAIS a contribuit în mod special la succesul acestei inițiative legislative.

VI. Tipuri de violență și bariere în calea egalității de gen

Cauzele care conduc la violența în familie sunt multiple. În fiecare stat membru acestea depind de contextul social, economic și cultural al țării respective. Neavând independență financiară, acces la educație, sănătate, justiție și informare, deseori femeile sunt nevoite să depindă de soții sau partenerii lor.

Violența afectează femeile, familiile acestora, comunitățile în care trăiesc și, în final, societatea. Este o încălcare a drepturilor omului care își are rădăcinile în inegalitate. Pentru a combate violența împotriva femeilor și diviziunea puterii sociale, politice, economice sunt necesare măsuri și politici eficiente, trebuie încurajată reprezentativitatea femeilor și combătute mentalitățile conservatoare, patriarhale, ghidate de modele și concepte stereotipe care mai sunt încă perpetuate la nivel instituțional în societatea românească.

Violența, așa cum arată și diagrama puterii și controlului, se poate manifesta prin abuzuri verbale și intimidări, culminând cu cazuri grave: violul sau omuciderea. Multe femei rămân prizoniere ale violenței din cauza lipsurilor materiale, a lipsei de educație și informare. De cele mai multe ori ele aleg tăcerea din cauza pierderii încrederii în sine și a poziției de inferioritate care le este indusă de partener. Astfel, femeia victimă a diferitelor tipuri de violență, suferă o serie de traume care îi pot marca personalitatea, răpindu-i treptat încrederea în forțele proprii.

TIPURI DE VIOLENȚĂ

VIOLENȚA FIZICĂ ȘI FORMELE SALE DE MANIFESTARE

Violența sexuală, violul
hărțuirea sexuală
violența fizică – aceasta
poate culmina cu omucidere

ALTE FORME DE VIOLENȚĂ

Violența psihologică, abuzul verbal, violența economică
poate culmina cu traficul de ființe umane

Traumă. Tipuri de traumă²⁷

Nivel de stres	Eveniment	Proces
Ușor	Părăsirea casei părintești	Aglomerare în locuință
Mediu	Căsătoria Pierderea locului de muncă Separarea de partener Avort spontan	Dificultăți financiare Certuri cu superiorii A deveni părinte unic
Sever	Divorț Nașterea primului copil	Șomaj prelungit
Extrem	Victimă a agresiunilor sau a violenței domestice Moartea partenerului Maladie letală a partenerului sau a copilului	Abuz repetat Maladie proprie
Catastrofal	Moartea copilului Sinuciderea partenerului de viață	Prizonierat Lagăr

Conform celor mai recente date statistice prezentate de Institutul European pentru Egalitate de Gen (EIGE)²⁸ există încă diferență de remunerare între femei și bărbați.

²⁷ Prezentare Viorela Togan, Nazarcea Group, DGASPC Sector 1, psiholog în cadrul Grupului de lucru 2019.

²⁸ A se vedea EIGE, Indicele egalității de gen, pe <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2015/RO>.

În UE această diferență este de 16% și abia s-a schimbat în ultimul deceniu. În majoritatea țărilor UE decalajul se reduce treptat, dar în Malta, Portugalia și Slovenia decalajul a crescut cu mai mult de 3% din 2007.

Există diferențe mari între statele membre privind decalajul dintre remunerarea femeilor și cea a bărbaților, variind între 3,5% în România și 25,6% în Estonia.

Institutul European pentru Egalitate de Gen studiază comparativ indexul egalității de gen.²⁹ Acesta este un instrument de măsurare a progresului în domeniul egalității și studiat comparativ expune atenției domeniile în care este nevoie de progres și de măsuri mai eficiente pentru realizarea egalității de gen.

România se află pe locul 25 în UE la indicele egalității de gen, înregistrând scorul de 54,5.³⁰

Între 2005 și 2017, scorul României a crescut cu 4,6 puncte (+2,1 puncte din 2015). România avansează spre egalitatea de gen într-un ritm mai lent decât multe dintre statele membre ale UE.

Inegalitățile de gen în România sunt cele mai accentuate în domeniul *puterii/reprezentativitate* (38,8 puncte), *timpului* (50,3 puncte) și *dobândirii de cunoștințe* (51,5). Cel mai mare scor al României este în domeniul *sănătății* (71,1 puncte)³¹. Din 2005, scorurile României s-au îmbunătățit cel mai mult în domeniul *banilor* (+8,8 puncte) și al *puterii/reprezentativitate* (+8,1). Tendința a regresat în domeniul *muncii* (-0,9 puncte).

---

²⁹ *Ibidem.*

³⁰ *Ibidem.*

³¹ Domeniul sănătate, deși a fost analizat comparativ, nu a fost luat în considerare în calcularea indicelui egalității de gen.

Roata puterii și a controlului

Diagrama puterii și controlului, numită și modelul Duluth³² este concepută sub formă de roată, deoarece cu fiecare exercitare a controlului se restrânge tot mai mult libertatea persoanei abuzate, până când aceasta se găsește într-un cerc vicios, de unde i se pare că nu mai are ieșire. Această inițiativă, care aparține Proiectului American Texan de Intervenție în cazuri de Abuz Domenstic, datează încă din 1984.

Ascultând poveștile de violență și abuz, personalul proiectului a elaborat această diagramă extrem de utilă, deoarece documentează sintetic cele mai frecvente comportamente și tactici de abuz folosite de agresori împotriva victimelor.

Violența fizică se poate produce ocazional sau rar, dar rămâne o amenințare în ceea ce privește atacuri violente viitoare și astfel agresorul preia controlul asupra vieții și situației femeii.

Roata puterii și a controlului nu este utilă numai pentru profesioniști și consilierii victimelor, ci și pentru victime, deoarece le sprijină să înțeleagă mai ușor situația lor, care pare să fie fără ieșire, până în momentul când, prin redobândirea încrederii în sine, femeia abuzată va reuși să rupă cercul violenței.

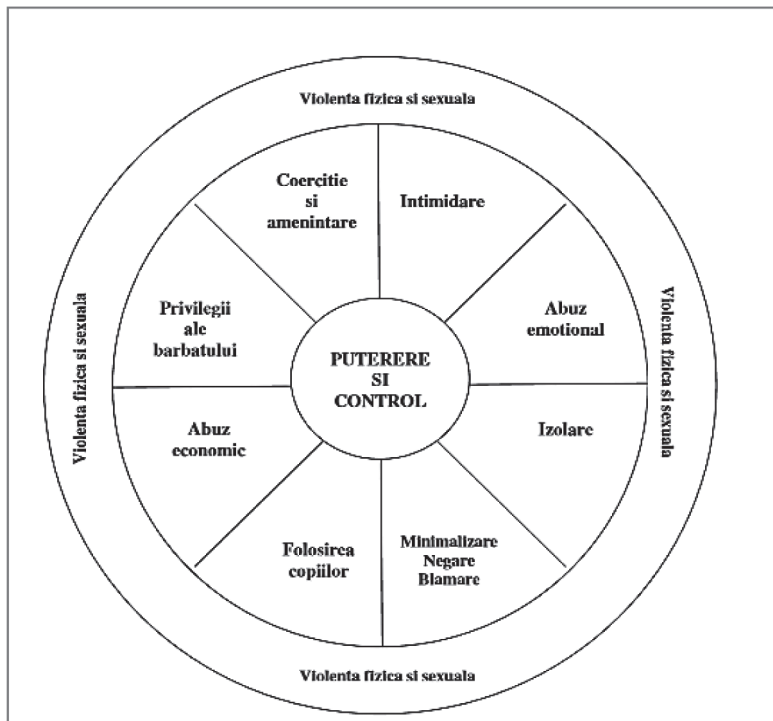
³² Modelul Duluth a fost singura politică care a primit premiul pentru politicile viitorului din 2014 pentru eforturile în stoparea violenței împotriva femeilor și fetelor, numit și premiul Gold, singurul premiu internațional care recunoaște politicile și nu oamenii, „Modelul Duluth” a fost prima politică umanitară care a fost onorată în istoria acestui premiu.

Diagrama prezintă modelul universal al intimidării și controlului. Au fost alese cele mai frecvente metode de intimidare și abuz folosite de partener, dar aceasta nu înseamnă că exemplele sunt exhaustive. Adeseori femeia este pusă într-o poziție de inferioritate, importanța ei în familie, personalitatea ei sunt desconsiderate, marginalizate. Adeseori sunt folosiți copiii în scopul constrângerii și manipulării, iar de la intimidare și abuz se poate ajunge la izolare forțată, când contactele sociale ale victimei devin din ce în ce mai limitate.

Roata puterii și a controlului reprezintă un model explicativ al comportamentului violent al agresorului. Cuvintele „putere” și „control” sunt așezate în centrul roții deoarece acestea reprezintă principalele instrumente utilizate de agresor pentru a manipula și a supune victima. Fiecare dintre spițele roții prezintă o ipostaziere diferită a comportamentului adoptat de agresor pentru a subordona femeia: (1) privilegiile ale bărbatului; (2) coerciție și amenințare; (3) intimidare; (4) abuz emoțional; (5) izolare; (6) minimalizarea/negarea actului violent, blamarea partenerei; (7) folosirea copiilor; (8) abuz economic. Modelul este orientat către scopul ocrotirii victimei și neutralizarea manifestărilor violente ale agresorului. În esență, roata puterii și a controlului evidențiază limitele psihologice ale individului care conduc la proliferarea comportamentului violent. Înțelegerea *modus operandi* utilizat de agresor este punctul de pornire în dezvoltarea de mecanisme eficiente de prevenire și combatere.

Reprezentare grafică a modelului Duluth: Roata puterii și a controlului

VII. Rolul Institutului Român pentru Drepturile Omului în promovarea respectării și protecției drepturilor femeilor

În calitate de instituție națională având mandat de acțiune în materia drepturilor omului, Institutul Român pentru Drepturile Omului desfășoară activități din perspectiva promovării și protejării drepturilor omului. În acest scop, Institutul Român pentru Drepturile Omului, prin întreaga sa activitate, susține necesitatea unei mai strânse colaborări între autorități și societatea civilă în domeniul promovării și protecției drepturilor și libertăților fundamentale.

În consecință, *abordarea bazată pe drepturile omului* constituie cadrul conceptual principal promovat de Institut în acțiunile sale. Specificul abordării bazate pe drepturile omului constă în dezvoltarea de politici și de planuri de acțiune prin alocarea unei poziții centrale *drepturilor omului și obligațiilor corelative ale statelor*.

Bazându-se pe un model organizat în *drepturile indivizilor sau grupurilor sociale* aflate în situații vulnerabile și *obligațiile actorilor statali și non-statali*, abordarea bazată pe drepturile omului are două obiective majore: *sprijinirea titularilor de drepturi în exercitarea prerogativelor pe care le dețin și consolidarea capacității actorilor statali și non-statali în asigurarea protecției, promovării și protejării drepturilor omului*.³³

Aplicarea cadrului conceptual al abordării bazate pe drepturile omului la problematica violenței împotriva femeilor implică dezvoltarea celor două obiective majore enunțate în rândurile de mai sus. În acest context, titularii drepturilor încălcate sunt femeile și fetele, iar modalitățile practice care pot fi utilizate

---

³³ Conform informațiilor prezentate la adresa electronică <http://ennhri.org/about-nhris/human-rights-based-approach/>.

pentru realizarea drepturilor lor constau în: (1) organizarea de servicii care să răspundă nevoilor victimelor violenței de gen și asigurarea accesibilității acestora; (2) implementarea campaniilor de sensibilizare privind toleranța zero pentru violență pentru a reduce stigmatizarea și a schimba atitudinile care permit această încălcare a drepturilor omului; (3) realizarea instruirii în domeniul drepturilor legale pentru femei și fete; (4) colaborarea cu lideri obișnuiți, tradiționali și religioși (care înțeleg importanța drepturilor omului și a egalității de gen) pentru a ajunge la categoriile sociale vulnerabile, cum ar fi persoanele în vârstă, femeile cu dizabilități, migranții și minoritățile etnice.

În privința actorilor statali (sau non-statali) care dețin obligații în procesul de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor, modalitățile practice de responsabilizare presupun următoarele: (1) asigurarea că furnizorii de servicii medicale mențin dreptul femeii de a lua propriile decizii legate de raportarea abuzurilor sau de a iniția o acțiune în justiție sau de orice altă natură; (2) informarea corespunzătoare a cadrelor de poliție cu privire la aspectele legate de violența de gen, astfel încât poliția să înțeleagă că este de datoria sa (la cererea femeii victimă) să intervină în situații de violență în familie, chiar și atunci când violența apare în intimitatea unei locuințe; (3) modificarea procedurilor utilizate în justiție (de exemplu, tipul de dovezi care este /nu este permis în cazurile de abuz sexual; statutul limitărilor pentru depunerea unui dosar etc.), astfel încât să fie luată în considerare dimensiunea de gen a infracțiunilor și a faptului că femeile supraviețuitoare se confruntă cu stigmatizare și discriminare – fapt care le poate descuraja să raporteze un caz imediat ce s-a produs violența; (4) păstrarea confidențialității asupra faptelor de violență raportate și a anonimatului femeilor în orice moment.³⁴

Abordarea din perspectiva drepturilor omului este susținută de 5 principii cheie care constituie modelul PANEL (Participation,

---

³⁴ Conform informațiilor prezentate la adresa electronică : <https://www.endvawnow.org/en/articles/304-adopting-a-human-rights-based-approach.html>.

Accountability, Non-discrimination and Equality, Empowerment and Legality)³⁵.

Aplicate concomitent, principiile specifice abordării bazate pe drepturile omului urmăresc să îmbunătățească participarea societății civile în ansamblul său și, în particular, participarea fiecărui individ din societate la procesul decizional. Luând în considerare subiectul violenței de gen, modelul PANEL propune: sensibilizarea opiniei publice în acest sens, creșterea gradului de conștientizare la nivelul societății a implicațiilor produse de fenomenul violenței împotriva femeilor dar și încurajarea implicării membrilor din societate precum și a agenților statali în prevenirea și combaterea violenței de gen.

În rândurile de mai jos am evidențiat activitățile demarate de Institutul Român pentru Drepturile Omului în vederea realizării celor două funcții esențiale circumscrise mandatului său: promovarea și protejarea drepturilor omului. Aspectele specifice promovării drepturilor femeilor sunt subliniate prin: *participarea* Institutului la Conferințele la nivel înalt organizate în domeniul egalității de gen; *diseminarea* concluziilor și recomandărilor Comitetului CEDAW, stabilit în temeiul Convenției ONU pentru Eliminarea tuturor Formelor de Discriminare împotriva Femeilor în rândul partenerilor, colaboratorilor și publicului larg prin traduceri în limba română realizate de Institut; *organizarea*, în cadrul evenimentelor anuale ale Institutului, de dezbateri pe teme extrase din concluziile și recomandările Comitetului CEDAW; *susținerea vizibilității Convenției CEDAW și a Protocolului Opțional la nivel național, a unei mai bune aplicări a acestor documente și a cunoașterii conținutului lor de către segmentul feminin al populației pentru ca femeile să își poată exercita drepturile în deplină cunoștință de cauză.*

---

³⁵ Conform informațiilor prezentate la adresa electronică : <http://ennhri.org/about-nhris/human-rights-based-approach/>. Corespondentele în limba română ale principiilor care alcătuiesc modelul PANEL sunt: Participare, Responsabilitate, Non-discriminare și Egalitate, Abilitare și Legalitate.

Evident, componenta *promovării drepturilor femeii* presupune aplicarea în mod concret a principiilor cuprinse în modelul PANEL. Participarea la conferințe având ca tematică egalitatea de gen, diseminarea informațiilor cuprinse în documentele oficiale ale Comitetului CEDAW, organizarea de dezbateri în scopul asigurării respectării drepturilor femeii constituie acțiuni care permit participarea și implicarea actorilor interesați de prevenirea și combaterea violenței în procesul decizional. Prin reunirea acțiunilor enumerate anterior, devin efective principiul participării, principiul egalității și non-discriminării, principiul responsabilizării purtătorilor de obligații, principiul împuternicirii titularilor de drepturi (în speță ne referim la femeile și fetele supuse violenței), principiul legalității (care subliniază necesitatea conformării acțiunilor oficiale întreprinse în sensul prevenirii și combaterii violenței de gen cu normele naționale și instrumentele regionale și internaționale adoptate în materie).

Componenta *protejării drepturilor femeilor* este ilustrată prin Grupurile de Lucru referitoare la combaterea violenței împotriva femeilor organizate sub auspiciile IRDO încă din anul 2017. Reunirea reprezentanților ONG-urilor și a instituțiilor publice competente în problematica violenței de gen în scopul analizării fenomenului violenței și a formulării de propuneri pentru perfectarea legislației naționale constituie acțiuni care pot influența, pe termen mediu și lung, cadrul juridic în materie. Și în acest context, își găsesc aplicarea principiile PANEL – promotoare a abordării problematicii violenței din perspectiva drepturilor omului.

Respectarea și asigurarea drepturilor femeilor în consens cu obiectivul 5 al Agendei 2030 se înscriu în prioritățile Institutului alături de promovarea instrumentelor internaționale, cum ar fi Convenția ONU privind Eliminarea tuturor Formelor de Discriminare împotriva Femeilor, Carta Socială Europeană (Revizuită), Convenția de la Istanbul, strategiile și directivele europene în domeniu, susținând armonizarea legislației naționale cu acestea.

Declarația de la Amman și Programul de Acțiune subliniază rolul Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului în promovarea drepturilor femeilor și în procesul de combatere a fenomenului violenței de gen.

În spiritul Declarației de la Amman, Institutul promovează participarea publică și politică a femeilor, drepturile economice și sociale ale acestora, dreptul la educație, la informare, accesul la justiție și la servicii de sănătate, ca pârgă în combaterea violenței domestice și a marginalizării femeilor.

În contextul deținerii de către România a Președinției rotative a Consiliului Uniunii Europene, în 2019 au avut loc două Conferințe la nivel înalt având ca teme majore egalitatea de gen și drepturile femeilor. Conferința „Condiția femeii moderne – între emancipare, leadership și discriminarea de gen” (20-23 mai 2019) a reunit experți și reprezentanți ai unor organizații internaționale din statele membre UE, în scopul schimbului de bune practici, al analizării unor politici și inițiative privind promovarea egalității de gen în domeniul economic, în antreprenariat și leadership, prin prevenirea și combaterea discriminării de gen pe piața muncii, în mediul de afaceri și accesul la procesele decizionale.

Reprezentanții IRDO au participat la sesiunea „Promovarea egalității de gen și a drepturilor femeii la nivel global – mai multe femei în poziții de decizie pentru o schimbare în bine a societății”, care a avut ca obiectiv promovarea Agendei 2030 privind incluziunea, participarea, nediscriminarea, egalitatea și echitatea, precum și a „Concluziilor și liniilor directoare pentru o Uniune Europeană durabilă până în 2030” adoptate recent de Consiliul UE.

Din perspectiva IRDO în consens cu atingerea obiectivului 5 al Agendei 2030 – realizarea egalității de gen și emanciparea tuturor femeilor și fetelor, conform recomandărilor Comitetului ONU privind implementarea Convenției pentru Eliminarea oricăror forme de Discriminare împotriva Femeilor, prevederilor Cartei

Sociale Europene (Revizuită), a Convenției de la Istanbul și în spiritul Declarației și al Planului de Acțiune de la Amman (axată pe rolul Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului în asigurarea drepturilor femeilor) precum și potrivit mandatului său, Institutul a continuat strategia de promovare și implementare a standardelor internaționale privind drepturile femeilor integrând dimensiunea de gen în principalele sale arii strategice și în activitățile de cercetare și educație în spiritul drepturilor omului. IRDO promovează egalitatea de șanse, accesul femeilor la educație, la servicii de sănătate și la justiție.

Pentru o creștere considerabilă a gradului de reprezentativitate al femeilor în poziții de decizie la nivel național, ca urmare a consultărilor pe care le-a inițiat cu societatea civilă, IRDO susține eliminarea unor stereotipuri și schimbarea de mentalități cu privire la modul în care sunt percepute femeile în societate, combaterea violenței asupra femeilor și a violenței domestice, precum și protecția drepturilor categoriilor vulnerabile: femeile migrante, victime ale traficului cu ființe umane, femeile cu dizabilități, cele aparținând unor minorități etnice, femeile rurale.

Cea de-a doua Conferință la nivel înalt „Europa fără violență împotriva femeilor și fetelor – Perspective ale Convenției de la Istanbul: Un nou orizont – Schimbarea paradigmei pentru toți factorii de decizie” (4-6 iunie, 2019) a fost organizată de către Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați în cooperare cu Ministerul Norvegian al Justiției și Securității Publice.

Institutul Român pentru Drepturile Omului a participat în cadrul lucrărilor Conferinței la seminarul II „Măsuri specifice de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor și fetelor”. În cadrul dezbaterilor, reprezentanții IRDO au subliniat modalitățile prin care Institutul face cunoscută Convenția de la Istanbul și promovează implementarea acesteia și au prezentat concluziile consultărilor cu societatea civilă din cadrul grupurilor de lucru inițiate de Institut încă din 2017, pentru combaterea violenței. Axându-se pe componentele de prevenție și politici integrate din cadrul Convenției

de la Istanbul, grupul de lucru a recomandat necesitatea unor noi reglementări care să combată imaginea stereotipă a femeii propagată în mass-media, deoarece deseori, în mod voluntar sau involuntar, este promovată o imagine neconformă cu realitatea, stereotipă sau degradantă a femeii și a rolului acesteia în societate și familie. IRDO contribuie la agenda națională și europeană de combatere a violenței, explorând oportunitățile pentru atingerea egalității în drepturi prin cooperarea cu instituțiile și organismele de promovare a egalității de gen și prin consolidarea capacităților atât prin activitatea sa de formare și cercetare, cât și prin campaniile de conștientizare privind drepturile femeilor și fetelor și egalitatea de șanse.

Tot în cadrul Conferinței, IRDO a participat și la întrunirea rețelei SYNERGY – o rețea strategică multilaterală care reunește instituții guvernamentale și neguvernamentale cu roluri active în programe de combatere a violenței domestice, care este sprijinită prin granturile Spațiului Economic European (SEE), precum și prin cele norvegiene pentru perioada 2014-2021. Rețeaua SYNERGY activează în domeniul drepturilor femeilor, promovând schimburi de bune practici, în efortul comun de a identifica soluții viabile pentru promovarea și respectarea drepturilor femeilor și în special pentru combaterea violenței sub toate formele prin care aceasta se manifestă: violență psihologică, hărțuire, abuz, violență domestică etc.

În consens cu atingerea obiectivului 5 al Agendei 2030, consultările inițiate de IRDO au avut ca scop:

- cooperarea cu organismele de promovare a egalității de gen și a combaterii violenței împotriva femeilor din perspectiva discriminării față de femei;
- explorarea provocărilor și oportunităților privind atingerea egalității de gen și a egalității în drepturi;

– contribuirea la agenda națională și europeană de combatere a violenței împotriva femeilor, prin sprijinirea creării capacității pentru combaterea violenței împotriva femeilor, facilitând și încurajând împărtășirea exemplelor ilustrative, schimbul de experiențe cu privire la bune practici în domeniu.

Reprezentanți ai unor instituții naționale și ai ONG-urilor au completat un chestionar cu informații, din perspectiva fiecărei instituții în parte, privind situația drepturilor femeii în România și mijloacele de combatere a actelor de violență domestică.

Cei mai mulți respondenți au pus accentul pe necesitatea unor noi reglementări care să combată imaginea stereotipă a femeii în reclame publicitare și în materialele didactice care prezintă o imagine degradantă a femeii promovată adesea voluntar sau involuntar în mijloacele de informare în masă. În vederea identificării unor soluții viabile pentru combaterea violenței împotriva femeilor și fetelor, în consens cu recomandările Comitetului ONU privind implementarea Convenției CEDAW, IRDO a extins participării la grupul de lucru pentru drepturile femeilor incluzând ONG-uri cu participare activă în Rețeaua națională pentru combaterea violenței împotriva femeilor.

În secțiunea subsecventă am prezentat *in extenso* răspunsurile partenerilor IRDO la problematicile dezbătute în cadrul Grupurilor de Lucru anuale având ca obiect combaterea violenței împotriva femeilor. Utilitatea acestui demers este validată de recomandările formulate de Comitetul CEDAW cu ocazia evaluării rapoartelor naționale periodice nr. 7 și nr. 8³⁶. O problemă aparte, subliniată de Comitet în cadrul recomandărilor sale, constă în *consolidarea sistemului de colectare de date la nivel național*. Conform paragrafului nr. 40 din Concluziile Comitetului CEDAW, acesta este preocupat de lipsa datelor statistice care să permită o evaluare

---

³⁶ Concluziile Comitetului CEDAW referitoare la rapoartele periodice combinate nr. 7 și nr. 8 prezentate de România, text disponibil la adresa <http://www.unicef.ro/wp-content/uploads/CEDAW-Report.pdf>.

riguroasă a situației femeilor la nivel național. Luând în considerare recomandarea avansată de Comitetul CEDAW, am întreprins, pe coordonatele specifice unui ghid practic de îndrumare în domeniul prevenirii și combaterii violenței de gen, o cercetare empirică care își dovedește utilitatea prin aceea că are potențialitatea de a constitui, în viitor, un punct de plecare adecvat în realizarea de statistici care să cuantifice situațiile discriminatorii experimentate de femei. De asemenea, cercetarea empirică redată în rândurile de mai jos, servește drept instrument elementar de „radiografiere” a particularităților, limitelor, aspectelor pozitive proprii partenerilor IRDO la consultările organizate pentru prevenirea și combaterea violenței de gen.

VIII. Contribuția Grupurilor de Lucru 2017, 2018, 2019

Consultări cu ONG-uri și reprezentanți ai unor instituții naționale,
27 noiembrie 2017³⁷

1. Principalele cauze care generează manifestări de violență împotriva femeilor

Asociația Femeilor din România – Împreună (Liliana Pagu, Președinte)

1 din 10 femei din România este afectată de violența în familie în fiecare an, indiferent de vârstă, stare civilă, etnie sau religie. 1,2 milioane de femei din România se confruntă cu acte de violență. Dar multe dintre acestea aleg să sufere în tăcere. Tolerarea violenței de către victimă, dar și de către familie și societate, sărăcia, lipsa de educație și lipsa spiritului comunitar sunt factorii care favorizează manifestările de violență domestică.

Agencia Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați (Monalisa Cîrstea)

Perpetuarea mentalității tradiționale cu privire la statutul superior al bărbatului în familie și legitimitatea folosirii violenței în baza superiorității sale; violența generată structural de procesul de tranziție de la familia tradițională la cea modernă – riscul apelării la violență în diviziunea responsabilităților casnice; există și cazuri de manifestare a violenței feminine care ar trebui luate în considerare deoarece este o componentă a violenței în familie; procesele de dezorganizare socială la nivelul familiei sunt asociate cu manifestări de violență, de multe ori violența fiind generată de lipsa de putere economică și socială, consumul de alcool.

---

³⁷ Menționăm că, din totalul participanților la Grupul de Lucru din anul 2017, sunt prezentate doar punctele de vedere ale partenerilor care au completat chestionarele.

Stima de sine crescută și rezistența psihică au un rol important în reducerea probabilității de apariție a violenței domestice, de asemenea expunerea la un număr mai mare de comportamente și atitudini pozitive, interacțiunea familiei cu comunitatea, empatia și respectul pentru ceilalți.

Ne confruntăm cu o toleranță crescută față de fenomenul violenței din partea comunității a societății și a partenerilor dintr-un cuplu. Lipsa de sancționare instituțională a actelor de violență domestică creează contextul favorabil perpetuării acesteia. Intervențiile trebuie să se concentreze pe factorii structurali care contribuie la violența domestică, la discriminarea bazată pe gen în accesul la servicii și la negarea drepturilor sociale și economice ale femeilor.

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (Viorela Togan, psiholog)

Principalele cauze sunt de ordin cultural, religios, social și educațional. Asistăm la schimbarea poziției femeii din familia tradițională și axarea acesteia pe carieră. Conflictul apar atunci când așteptările, nevoile și obiectivele cuplului sunt contradictorii. Emanciparea femeii nu diminuează neapărat implicarea ei în activitățile casnice tradiționale, ci mai degrabă presupune implicarea bărbatului în activități pe care le trata înainte cu pasivitate și indiferență.

Toleranța față de actele de violență asupra femeilor este în creștere, violența fiind considerată ca ceva normal în anumite comunități atât în urban cât și în rural. O astfel de „normalitate” trebuie combătută cu toate mijloacele.

Societatea Independentă Română a Drepturilor Omului (Boghina Carmen, avocat)

Violența este generată de lipsa de educație, de situația financiară precară, de problema diviziunii muncii și a responsabilităților în cuplu.

Alți participanți la dezbateri au menționat drept cauze ale violenței: lipsa unei legislații naționale solide care să prevină și să combată violența, consumul și dependența de alcool, lipsa de

respect reciproc în cuplu, infidelitatea, stima de sine scăzută, lipsa de educație. Majoritatea au considerat că un factor generator al violenței este lipsa de educație.

2. Prioritățile organizației pe care o reprezentați în domeniul combaterii violenței împotriva femeilor

Asociația Femeilor din România – Împreună (Liliana Pagu, Președinte)

Crearea unui parteneriat social nonviolent pentru construirea unei societăți sigure pentru femei și fete. Pentru aceasta este necesar ca femeile din România să își cunoască drepturile și să devină active în lupta împotriva sărăciei și violenței. Conștientizarea opiniei publice și angrenarea activă a tuturor factorilor din societate pentru stoparea violenței reprezintă un element cheie în refacerea spiritului comunitar, astfel încât femeile să poată contribui la progresul societății executându-și pe deplin toate drepturile.

AFRI are ca prioritate promovarea demnității, integrității prin educația pentru combaterea violenței în familie. În 2017 la Geneva AFRI a prezentat din nou Raportul Shadow la a 67-a sesiune CEDAW³⁸.

Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați (Monalisa Cîrstea)

Formarea unei rețele naționale de experți în domeniul egalității de șanse; Program național cu fonduri POCU pe o durată de patru ani pentru combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice; elaborarea unei proceduri comune de lucru la nivel interinstituțional privind raportarea, colectarea și monitorizarea datelor în domeniul violenței în familie; monitorizare, consiliere psihologică, formarea profesională a asistenților sociali, includerea în programa școlară a noțiunii de violență de gen și a perspectivei

---

³⁸ Making a difference to Women Activism Celebrating 20years – IWRAP Asia Pacific.

de gen; dezvoltarea unei rețele de cel puțin 20 de locuințe protejate pentru victimele violenței în familie; crearea a 8 centre de criză pentru situații de viol.

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (Viorela Togan, psiholog)

Colaborări cu Fundația Anais, cu Asociația Diaconia și cu un Centru Maternal unde femeile victime ale violenței primesc adăpost și consiliere psihologică pentru o perioadă de 6 luni, cu posibilitatea de prelungire.

Societatea Independentă Română a Drepturilor Omului (Boghina Carmen, avocat)

În domeniul luptei împotriva violenței, prioritățile noastre sunt: consilierea juridică, susținerea educației pentru drepturile omului, precum și modificarea cadrului legislativ pentru o mai bună prevenire și combatere a violenței domestice.

Bota Claudia, profesor consilier în carieră a subliniat ca prioritară prevenirea violenței domestice prin mediatizarea drepturilor victimelor și susținerea implementării cu fermitate a ordinelor de protecție.

3. Cum putem contribui împreună printr-o abordare multi-sectorială la combaterea violenței împotriva femeilor și cum considerați că se poate implica Institutul Român pentru Drepturile Omului în mod eficient ?

Asociația Femeilor din România – Împreună (Liliana Pagu, Președinte)

Asociația Femeilor din România a avut încă de la înființare o abordare multisectorială a acestei probleme. Prin recentul parteneriat încheiat cu IRDO vom promova împreună drepturile femeilor și fetelor, iar prin campaniile de conștientizare și activitățile noastre comune, consultări, dezbateri continuăm să tragem un semnal de alarmă cu privire la pericolul normalizării violenței și să susținem punerea în practică a recomandărilor Comitetului ONU

cu privire la implementarea Convenției privind combaterea tuturor formelor de violență împotriva femeilor, astfel încât legislația națională să se armonizeze cu cea internațională pentru a sancționa actele de violență asupra femeilor și a le asigura protecția necesară. Vom continua întâlnirile noastre cu ONG-uri și cu factori de decizie pentru a identifica metode de combatere a violenței împotriva femeilor în societatea românească.

Agencia Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați (Monalisa Cîrsteal)

IRDO se poate implica prin participarea la întâlnirile organizate de ANES cu ONG-uri și instituții publice centrale și locale pentru identificarea celor mai bune metode de prevenire și combatere a fenomenului violenței în societatea românească. Continuarea campaniilor de informare și conștientizare, organizarea unor seminarii și dezbateri în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați, al prevenirii și combaterii violenței împotriva femeilor și a violenței domestice reprezintă acțiuni concrete prin care IRDO se poate implica în combaterea acestor fenomene.

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (Viorela Togan, psiholog)

Putem colabora în cadrul unor proiecte educaționale prin realizarea de întâlniri cu specialiști, cursuri de educație socială și inteligență emoțională foarte importante în dezvoltarea personală, pentru a sprijini tânăra generație să capete încrederea de sine, să își dezvolte conștiința de sine, capacitățile empatice, controlându-și impulsurile agresive sau supărătoare. Investind împreună în educație și mizând pe aceasta vom schimba mentalitățile.

Societatea Independentă Română a Drepturilor Omului (Boghina Carmen, avocat)

Putem contribui împreună la o abordare multisectorială și la combaterea violenței împotriva femeilor prin diseminarea de informații pentru o educație a drepturilor omului, prin educație,

formare dar și sprijinind inițiative legislative care sunt de natură să prevină și să combată fenomenul violenței domestice.

Alți participanți au susținut că din perspectivă legislativă ar trebui oferit suport financiar și moral victimelor violenței domestice.

4. Care este opinia dumneavoastră privind aplicarea Convenției CEDAW? Cum acționează organizația pe care o reprezentați pentru popularizarea Convenției?

Asociația Femeilor din România – Împreună (Liliana Pagu, Președinte)

Asociația Femeilor a prezentat la ONU Raportul său în cadrul celei de a 67-a sesiuni a CEDAW menționând care sunt prioritățile privind situația femeilor în România la nivel național. Raportul a fost întocmit în consens cu ONG-uri în domeniu. Asociația Femeilor susține și diseminează recomandările Comitetului CEDAW pentru implementarea Convenției în cadrul activităților sale, precum și prin intermediul unor campanii de informare și conștientizare.

Agencia Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați (Monalisa Cîrstea)

ANES a luat în considerare Concluziile Comitetului CEDAW, acestea fiind transpuse în cadrul proiectului de Hotărâre privind aprobarea Strategiei naționale privind promovarea egalității de șanse între femei și bărbați, precum și prevenirea și combaterea violenței domestice, pentru perioada 2018-2021 și a Planului operațional privind implementarea acestei strategii. Proiectul de Hotărâre vizează continuarea politicilor publice ale guvernului de promovare a principiului egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați. De asemenea, proiectul prevede corelarea politicilor naționale cu politicile Uniunii Europene, ale Consiliului Europei și ale Organizației Națiunilor Unite în domeniul egalității de șanse și al prevenirii și combaterii violenței domestice.

**Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului
(Viorela Togan, psiholog)**

Convenția și recomandările pentru implementarea acesteia nu sunt îndeajuns de cunoscute și nici nu sunt popularizate în așa fel încât cetățenii să își poată cunoaște drepturile, iar victimele actelor de violență să poată avea acces la justiție. Este necesară o mai bună informare cu privire la Convenție.

Societatea Independentă Română a Drepturilor Omului (Boghina Carmen, avocat) este de părere că prin educație și informare, Convenția poate fi mai bine cunoscută. Unii dintre participanți au considerat că după ratificare Convenția este aplicată în mod eficient la nivel național și că se depun eforturi pentru implementarea tuturor recomandărilor Comitetului ONU, în timp ce alții au subliniat că sunt necesare mai multe consultări și dezbateri cu privire la stadiul de implementare al acesteia.

Consultări cu ONG-uri și reprezentanți ai unor instituții naționale, 25 noiembrie 2018

1. Misiunea organizației

Asociația Femeilor din România-Împreună (AFRI) Liliana Pagu, președinte

Protecția și promovarea drepturilor femeilor, consolidarea parteneriatului public privat pentru combaterea violenței, implementarea reglementărilor internaționale la nivel național.

Asociația „Solidaritate cu femeile aflate în dificultate” SOLWODI

Promovarea drepturilor femeilor și copiilor, diminuarea vulnerabilității acestora față de situațiile de abuz, precum și protejarea victimelor violenței în familie și a victimelor traficului de persoane prin măsuri de natură psihologică, juridică, socială și spirituală.

Societatea Independentă Română a Drepturilor Omului

Protecția și promovarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale așa cum sunt stipulate în tratatele internaționale la care România este parte în Constituție și în legile naționale.

NAZARCEA GRUP DGASPC sector 1

Nazarcea Grup are misiunea de a promova servicii alternative în domeniul integrării socio-profesionale a adulților cu dizabilități, cu respectarea drepturilor individuale ale acestora și oferirea de servicii concrete de orientare profesională și ocupare în vederea creșterii capacității de integrare în societate și creșterea gradului de acceptare a persoanelor cu dizabilități în cadrul comunității.

ASOCIAȚIA ANAIS

Ca asociație umanitară, ne-am propus să contribuim la apărarea drepturilor celor care nu se pot apăra singuri. Eforturile și acțiunile noastre se îndreaptă, în special, asupra femeilor și copiilor, dar și a familiilor nevoiașe și a altor categorii defavorizate.

FUNDAȚIA SENSIBLU

Fundația noastră are ca scop sprijinul persoanelor defavorizate. Domeniu principal de interes este sănătatea. Avem două direcții de acțiune: violența domestică – fenomen care afectează sănătatea fizică, psihică, emoțională și socială a femeilor precum și problemele grave de sănătate care pun în pericol viața și incapacitează persoanele afectate și familiile lor. Fundația noastră reprezintă divizia de responsabilitate socială a A&D Pharma și este un liant între companie, comunitate și mediul non-guvernamental.

2. Pe ce segment este implicată organizația dvs. în combaterea violenței asupra femeilor? (ex.: îmbunătățirea legislației, acordare de sprijin victimelor, reprezentarea victimelor în instanță etc.)

Asociația Femeilor din România-Împreună (AFRI) Liliana Pagu, președinte

Consiliere, informare, asistență, împuternicire – prin intermediul proiectelor AFRI am încurajat femei antreprenor care s-au lansat în mici afaceri și au reușit să dobândească încredere în forțele proprii. Este foarte important accesul la informare al femeilor. Pentru a-și cunoaște drepturile ele trebuie să cunoască conținutul legislației internaționale dar și al celei naționale.

Asociația „Solidaritate cu femeile aflate în dificultate” SOLWODI

Acordare de sprijin victimelor și reprezentarea lor în instanță; campanii de conștientizare a traficului de persoane și a violenței domestice.

Societatea Independentă Română a Drepturilor Omului

Acordare de sprijin orientativ/informațional și reprezentarea victimelor în instanță prin prestația avocaților colaboratori.

NAZARCEA GRUP DGASPC sector 1

În general persoanele cu dizabilități sunt mai vulnerabile în ceea ce privește subiectul nostru, dacă vorbim, de exemplu, de femei cu tulburare de dezvoltare a intelectului sau schizofrenie, vulnerabilitatea este evidentă. Având angajate în unitatea noastră,

care au fost astfel de victime, am intervenit prin consiliere și asistență psihologică și am apelat la sprijinul familiei, acolo unde a fost cazul.

FUNDAȚIA SENSIBLU

Derulăm următoarele programe: Casa Blu pentru femeile și copiii victime ale violenței domestice; abuzul emoțional asupra adolescenților în familie; advocacy pentru implementarea ordinului de protecție, rețeaua socială „împreună pentru viitor” în sprijinul copiilor și tinerilor dezavantajați; consolidarea metodelor și practicilor psihosociale pentru creșterea rezilienței femeilor victime ale violenței domestice.

3. Care este impactul pe care l-a avut demersul dvs.?

Asociația Femeilor din România-Împreună (AFRI) Liliana Pagu, președinte

Tot mai multe femei informate, mai multe femei angajate în muncă, mai multă reprezentativitate pentru femei.

Asociația „Solidaritate cu femeile aflate în dificultate” SOLWODI

Avem solicitări din partea directorilor de școli de a veni la fața locului pentru campanii de prevenire a violenței. De asemenea, impactul demersului nostru se poate măsura și constatând numărul mare de victime care au solicitat ajutorul din partea asociației SOLWODI.

Societatea Independentă Română a Drepturilor Omului

Orientarea clienților spre interesul lor legitim privind identificarea statutului legal de victimă a violenței în familie/justițiabil din care derivă exercitarea dreptului la un proces echitabil.

NAZARCEA GRUP DGASPC sector 1

Acolo unde am avut suportul familiei, demersul a fost unul pozitiv, însă nu toate cazurile au fost finalizate cu bine.

ASOCIAȚIA ANAIS

Casa INVICTA – Centrul de consiliere pentru prevenirea și combaterea violenței în familie a furnizat beneficiarilor servicii specializate de consiliere și îndrumare socială, consiliere juridică, consiliere psihologică individuală și de grup, consiliere vocațională, asistență juridică în vederea obținerii unui ordin de protecție. De asemenea centrul care funcționează non-stop primește solicitări telefonice sau transmise pe chat, direct pe site-ul asociației, pe pagini de socializare și emailuri. ANES a pus la dispoziție spațiul și utilitățile necesare funcționării și Primăria Municipiului București, prin DGASMB, a asigurat finanțarea. „Centrul de consiliere pentru prevenirea și combaterea violenței în familie” al Asociației ANAIS a fost desemnat ca model de bune practici pentru profesionalism și implicare responsabilă în furnizarea de servicii sociale în România³⁹. De asemenea, am demarat un proiect de informare pentru elevii Școlii Gimnaziale Româno-Finlandeză, denumit „*Plus valoare pentru copiii noștri*” pentru perioada octombrie 2018 – iunie 2019.

FUNDAȚIA SENSIBLU

Acțiunea noastră este una de intervenție imediată prin programul Casa Blu al Fundației noastre. Astfel răspundem nevoilor cu care se confruntă femeile și copiii victime ale violenței domestice. Sunt avute în vedere atât problemele de natură socială asociate fenomenului violenței, cât și aspectele psihologice și juridice. Expertiza Fundației Sensiblu este atât de intervenție în cazurile de violență domestică, cât și de organizare a unor campanii de informare și educare, formarea specialiștilor în recunoașterea violenței domestice și consolidarea capacității de intervenție a acestora.

---

³⁹ Cu ocazia anului aniversar al Centenarului Marii Uniri, Ministerul Muncii și Justiției Sociale a organizat concursul „100 de exemple de bune practici în serviciile sociale din România” dedicat furnizorilor publici și privați ai acestor tip de servicii.

4. Pe parcursul acestui an ați fost solicitat cu privire la/vi s-au semnalat cazuri de violență asupra femeilor, ce alte intervenții pentru combaterea violenței a avut organizația dvs. ?

Asociația Femeilor din România-Împreună (AFRI) Liliana Pagu, președinte

Da, am avut cazuri și le-am oferit informații referitoare la accesul la justiție, la legislația privind combaterea violenței în familie, modul de a acționa în situații de risc, care sunt drepturile lor și la ce ONG-uri pot apela pentru adăpost temporar.

Asociația „Solidaritate cu femeile aflate în dificultate” SOLWODI

Da, și am acționat conform mandatului nostru.

Centrul de recuperare/Adăpostul oferă servicii speciale și măsuri de siguranță. Principiul care stă la baza muncii noastre cu femeile abuzate este angajamentul puternic pentru susținerea drepturilor femeii și susținerea lor pentru a putea duce o viață independentă și demnă. Adăpostul are un rol vital în combaterea violenței împotriva femeilor. Funcțiile lui depășesc nivelul de a oferi doar un adăpost și un loc sigur.

Victimele violenței suferă din cauza unui sentiment de slăbiciune, a pierderii încrederii în abilitățile și puterile lor. Astfel, adăpostul servește ca un model pentru femeile care doresc să experimenteze abilitățile lor proprii care le conduc spre o viață activă și independentă. Aceasta se reflectă și în structura adăpostului, unde femeile lucrează atât la nivelul schimbărilor sociale, cât și al responsabilităților casnice, ajutând astfel femeile în regândirea și învingerea rolurilor de gen stereotipizate.

În activitatea noastră am întâlnit și cazuri în care terapia de familie oferită de specialiștii noștri a dus spre consolidarea relațiilor sănătoase între membrii familiei aflați în conflict.

Societatea Independentă Română a Drepturilor Omului

SIRDO a primit solicitări din partea victimelor sau a familiilor acestora pentru a obține informații referitoare la legislația privind combaterea violenței în familie, modul de a acționa în situații de risc, rolul instituțiilor naționale și formele de protecție internațională, consultanță și asistență juridică.

NAZARCEA GRUP DGASPC sector 1

Da, am avut câteva cazuri.

5. Cum s-a implicat organizația dvs. în aceste cazuri?

Asociația Femeilor din România-Împreună (AFRI) Liliana Pagu, președinte

Informare, îndrumare către proiectul SERAF de antreprenoriat feminin, consiliere psihologică și oferte de muncă în proiectele AFRI.

Asociația „Solidaritate cu femeile aflate în dificultate” SOLWODI

În cazurile grave, victimele au fost aduse în adăpostul SOLWODI – avem un centru de recuperare și trei apartamente de tranzit. Pentru cazurile care nu necesită extragerea victimei din mediul violent, Centrul de consiliere pentru victimele violenței în familie al Asociației Solwodi pune gratuit la dispoziție servicii de consiliere socială, psihologică, spirituală și juridică.

Societatea Independentă Română a Drepturilor Omului

Informare și consultanță juridică, asistență juridică prin intermediul cabinetelor de avocatură.

NAZARCEA GRUP DGASPC sector 1

Prin acordare de consiliere psihologică și asistență socială.

ASOCIAȚIA ANAIS

Da, în cadrul centrului de consiliere Casa INVICTA, înființat în august, 2017.

6. Considerați că sunt suficient de bine reglementate în legislația națională aspectele privind emiterea ordinului de protecție, supravegherea agresorului și a victimei?

Asociația Femeilor din România-Împreună (AFRI) Liliana Pagu, președinte

Deși de anul trecut până acum s-au înregistrat progrese în legislație, sunt necesare îmbunătățiri, amendamente și clarificări care să prevadă o mai mare protecție pentru victimă și să

restrângă posibilitatea revenirii agresorului precum și o mai bună implementare a legislației. Deși legislația este eficientă, fenomenul violenței se acutizează. De anul trecut până acum, am avut cazuri de violență extremă. De aceea propun pe viitor o dezbatere cu privire la acest paradox.

Asociația „Solidaritate cu femeile aflate în dificultate” SOLWODI
Nu.

Societatea Independentă Română a Drepturilor Omului

Există probleme legate de limite legislative, disfuncții și detectarea în practica judiciară a curențelor de aplicare a normelor legale (punerea în aplicare și traseul ordinului de restricție, custodia și protecția minorilor etc. așa cum a menționat în expunerea sa dna avocat Carmen Boghină în cadrul evenimentului din 25 noiembrie organizat de IRDO în parteneriat cu Asociația Femeilor din România.

NAZARCEA GRUP DGASPC sector 1

Necesită îmbunătățiri.

ASOCIAȚIA ANAIS

Cu siguranță necesită îmbunătățiri. Asociația ANAIS a participat la consultări pentru inițiative legislative în domeniu și sperăm ca noi modificări la Legea privind prevenirea și combaterea violenței domestice să fie adoptate.

FUNDAȚIA SENSIBLU

Ca membră a rețelei pentru combaterea violenței împotriva femeilor (VIF), Fundația Sensiblu continuă să susțină necesitatea unor modificări legislative care să prevadă protecția victimelor violenței domestice.

7. Ce progrese s-au înregistrat în ultimul an cu privire la combaterea prezentării în reclame, materiale didactice și în mass-media în general, a unei imagini stereotipe a femeii?

Asociația Femeilor din România-Împreună (AFRI) Liliana Pagu, președinte

Este necesară o reglementare legislativă privind prezentarea stereotipă a imaginii femeii în societatea românească, dar este o problemă delicată pentru că în acest context se poate invoca în special de către mass-media, încălcarea libertății de exprimare.

Asociația „Solidaritate cu femeile aflate în dificultate” SOLWODI

Reclamele sunt atent monitorizate și reacțiile la reclamele negative sunt luate în considerare. Adăpostul SOLWODI sprijină femeile în învingerea anumitor roluri stereotipe de gen ajutându-le să redobândească încrederea în forțele proprii.

Societatea Independentă Română a Drepturilor Omului

Nu cunoaștem inițiative concrete iar dacă acestea există la nivel sectorial, se dovedește slăbiciunea impactului global al acestora în sfera de interes a instituțiilor publice, a societății civile, mass media și nu în ultimul rând, a victimelor.

NAZARCEA GRUP DGASPC sector 1

Progresele în acest domeniu sunt destul de slabe iar acest lucru se reflectă în societate.

ASOCIAȚIA ANAIS

Prezentarea unei imagini stereotipe a femeii trebuie reglementată printr-un cadru legislativ; există demersuri la nivelul societății civile. În cadrul dezbaterilor inițiate de IRDO subiectul a fost amplu dezbătut și analizat, dar nu cunoaștem inițiative legislative concrete în acest sens.

FUNDAȚIA SENSIBLU

Acest aspect este adesea adus în discuție, dar rămâne nereglementat din punct de vedere legislativ.

8. Combaterea violenței asupra femeilor se înscrie în obiectivele Agendei 2030. Cum putem consolida colaborarea dintre societatea civilă și instituțiile publice în vederea implementării Agendei 2030?

Asociația Femeilor din România-Împreună (AFRI) Liliana Pagu, președinte

Pentru atingerea obiectivului 5 al acestui ambițios document programatic global sunt necesare eforturi concertate, dezbateri comune pentru identificarea problemelor și elaborarea unor recomandări care să conducă la găsirea unor soluții concrete pentru combaterea violenței, dar mai ales mobilizarea și angrenarea instituțiilor publice și a factorilor de decizie pentru prevenirea și contracararea flagelului violenței împotriva femeilor și al violenței domestice.

Asociația „Solidaritate cu femeile aflate în dificultate” SOLWODI

Prin acțiuni comune care să implice atât societatea civilă, cât și instituțiile publice și private.

Societatea Independentă Română a Drepturilor Omului

Agenda 2030 este un document complex în a cărui implementare în plan național trebuie să se țină cont de toate cele 5 Obiective de Dezvoltare ale Mileniului. Chiar dacă în Agenda 2030 este prezent un singur obiectiv, cel legat de egalitate de gen și emanciparea femeii, societatea civilă are rolul de a impulsiona instituțiile publice spre atingerea standardelor înalte focalizate pe sănătate și educația femeilor mature și adolescente în programul de guvernare. Aceste demersuri sunt posibile prin organizarea unor sesiuni de dezbateri cu factori instituționali de decizie în baza principiului existenței drepturilor femeii ca fiind inalienabile și indivizibile și ca făcând parte integrantă din suita drepturilor omului.

NAZARCEA GRUP DGASPC sector 1

Prin identificarea factorilor responsabili, implicați sau cu atribuții și responsabilități în domeniu și totodată prin dezbateri comune,

mese rotunde, etc., în care fiecare să prezinte segmentul său de competență și împreună să identifice nevoile reale și problemele cu care se confruntă. Aceste întâlniri ar crea oportunități de cunoaștere aprofundată și de găsire a celor mai viabile soluții.

ASOCIAȚIA ANAIS

Prin cunoașterea activității tuturor actorilor implicați și prin acțiuni comune. Chiar acest grup de lucru este un bun început, deoarece reunește organizații și asociații implicate în respectarea și promovarea drepturilor femeilor.

FUNDAȚIA SENSIBLU

Prin identificarea unor soluții concrete și prin sprijinirea comună a implementării acestora. Este necesar un efort concertat de cooperare și consultare, astfel încât nevoile femeilor să fie prioritare în construirea bugetelor locale și centrale.

9. Cum vedeți rolul IRDO în domeniul promovării și protecției drepturilor femeii în România?

Asociația Femeilor din România-Împreună (AFRI) Liliana Pagu, președinte

Prin însuși mandatul său, IRDO este un apărător și promotor al drepturilor omului. Acesta este și motivul pentru care am încheiat parteneriatul nostru pornind de la ideea că împreună putem deveni mai puternici. Văd rolul IRDO ca unul de mediator, de liant între autorități și societatea civilă, susținător al drepturilor femeilor, factor de formare și conștientizare în sprijinul rolului pe care femeile îl merită în viața societății românești.

Asociația „Solidaritate cu femeile aflate în dificultate” SOLWODI

Să medieze relațiile de colaborare dintre ONG-uri, DGASPC-uri și Parlament.

Societatea Independentă Română a Drepturilor Omului

IRDO s-ar putea implica în construcția unei platforme online a societății civile, plasate pe site-ul propriu, pentru amplificarea rolului

unei culturi menite să combată violența împotriva femeilor, având la bază: 1) Aderarea și implicarea voluntară a ONG-urilor care să acționeze ca un tot – unitar pentru o mișcare globală prin care să fie auzită vocea femeilor-supraviețuitoare prin publicarea sub criteriul confidențialității a unor mărturii și istorii trăite; 2) Extinderea nucleului inițial de ONG-uri pentru analiza multidisciplinară a fenomenului de violență împotriva femeilor prin implicarea benevolă a practicienilor dreptului și științelor psiho-sociale pentru solidarizare împotriva puterii istorice a cutumelor și alcătuirea portretelor robot ale victimei și agresorului (publicarea pe site-ul platformei); 3) Inițierea unui mecanism de căutare de fonduri prin stimularea capacității filantropice a sectorului privat (invitat prin reprezentanți la acțiuni concrete, stimulat să-și prezinte opiniile pe platforma on-line și informat periodic în privința inițiativelor) pentru accelerarea atingerii obiectivelor Agendei 2030, focalizare pe emanciparea femeilor și egalitate de gen; 4) Suport logistic și de consultanță oferit de platforma online a ONG-urilor pentru studenții din anii terminali de la Facultățile de Drept și Studii Socio-Umane, Academia de Poliție pentru a include în lucrările de diplomă și masterat/doctorat forța conceptului gender înțeleasă ca diferență specifică și gen proxim și prin jurisprudența CEDO; 5) Identificarea parlamentarilor cu potențial în responsabilitatea socială care să primească sprijin din partea platformei online a ONG-urilor pentru a-și clădi viitoarea campanie electorală în temeiul protecției drepturilor femeii și pentru a combate prin inițiative legislative, practici care influențează destinul femeii atunci când este dominată de frică, discriminare, dizabilități, exploatare, sărăcie și violență.

NAZARCEA GRUP DGASPC sector 1

Rolul IRDO ar putea fi de inițiator al unor campanii de conștientizare și educare a societății, prin mass-media, școli, etc. Având în vedere că abuzul psihologic se află în centrul altor forme de abuz, credem că este necesară conștientizarea populației în acest sens. În timp standardele comunității ar putea avea o influență. În comunitățile în care coeziunea la nivel de cartier și controlul social

neoficial sunt puternice, rata violenței între partenerii intimi și rata omuciderii tind să fie mai scăzute, iar femeile au o probabilitate mai mare de a-și dezvălui problemele și de a cere suport social.

În România femeia este încă privită ca fiind „un bun al bărbatului”, însă rolul femeii s-a schimbat fundamental în societate, iar partenerii dintr-un cuplu își pot împărți rolurile în așa fel încât să se completeze permanent, nu să fie în competiție!

ASOCIAȚIA ANAIS

IRDO ca mediator și apărător al drepturilor omului, își asumă și are deja rolul de punte de legătură între factorii implicați în apărarea drepturilor femeilor și combaterea violenței domestice.

FUNDAȚIA SENSIBLU

Un rol de mediator, de catalizator al respectării și promovării drepturilor femeilor, precum și unul dintre propulsorii schimbărilor de care este nevoie în societatea românească.

Consultări cu ONG-uri și reprezentanți ai unor instituții naționale, 27 noiembrie 2019

1. Bariere/limite identificate în activitatea dvs. în perioada scursă de la ultimul grup de lucru :

Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați -ANES (Aura Ciobanu, Consilier Superior)

Unui fenomen concret, cum este violența domestică, îi răspunzi cu măsuri concrete, cu buget adecvat, cu oameni instruiți.

Asociația Femeilor din România-Împreună (Liliana Pagu, Președinte)

Lipsa facilităților, a spațiilor adecvate pentru campaniile, acțiunile de stopare a violenței; lipsa de fonduri; lipsa centrelor pentru consilierea agresorilor violenței.

Inspectoratul General al Poliției Române-Direcția de Ordine Publică (Ion Bejan, Comisar Șef; Mihai Venea, Comisar Șef)

Lipsa unor centre de găzduire pentru victime și agresori; neconstituirea echipelor mobile prevăzute de cadrul legal în domeniu.

Corina Voicu (judecător, Curtea de Apel București)

Necunoașterea structurilor administrative locale și a serviciilor de sprijin pentru victime ceea ce conduce la o slabă cooperare instituțională și la o deficiență în abordarea interdisciplinară a cazurilor de violență împotriva femeilor. Prezența insuficientă a ONG-urilor preocupate de problematica violenței domestice și a violenței împotriva femeilor (există zone în țară în care nu sunt active ONG-uri în acest domeniu).

Asociația Femeilor din Mediul Rural din România (Elena Duță, Analist de Management și Administrare)

Autoritățile abilitate să fie mai active în domeniul combaterii violenței și să ia măsurile ce se impun prin lege. Este necesară și mai multă implicare din partea comunității.

Nazarcea Grup Sector 1 (Viorela Togan, psiholog și Georgeta Tudor, asistent social)

Barierile principale identificate în practica noastră sunt de natură educațională, foarte importante sunt condițiile din mediul familial. De multe ori de acolo provine preluarea unor modele negative, (este foarte important modelului părinților). Violența împotriva femeii este un subiect greu de discutat, victima evitând să coopereze.

Asociația ANAIS (Giulia Crișan, avocat consultant; Roxana Călin, asistent social)

Lipsa surselor de finanțare din partea autorităților publice centrale/locale în vederea oferirii serviciilor sociale de găzduire pentru victimele violenței domestice;

Reticența/lipsa de deschidere din partea instituțiilor de învățământ cu privire la sesiunile de informare referitoare la fenomenul violenței domestice; lipsa finanțării serviciilor oferite de către furnizorii privați; lipsa serviciilor în anumite teritorii/ insuficiența serviciilor furnizate de autoritățile publice locale; insuficiența formare a specialiștilor din instituțiile publice cu atribuții în domeniul violenței.

2. Propuneri/recomandări:

Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați -ANES (Aura Ciobanu, Consilier Superior)

Trebuie lucrat pe componenta de prevenție, educație și de asemenea, pe dezvoltarea tehnicilor sociale adresate victimelor violenței domestice și agresorilor.

Asociația Femeilor din România-Împreună (Liliana Pagu, Președinte)

Introducere în școli a orelor de educație contra violenței domestice; introducerea de cursuri de pregătire a funcționarilor implicați în combaterea fenomenului; crearea parteneriatului Guvern-ONG-uri; dezvoltarea de proiecte comune de combatere a violenței domestice.

Inspectoratul General al Poliției Române-Direcția de Ordine Publică (Ion Bejan, Comisar Șef; Mihai Venea, Comisar Șef)

Implicarea efectivă a autorităților și instituțiilor cu atribuții în domeniu în constituirea și funcționarea centrelor de găzduire atât pentru victime cât și pentru agresori. Disponerea măsurilor necesare pentru operaționalizarea echipelor mobile și funcționarea eficientă a acestora.

Corina Voicu (judecător, Curtea de Apel București)

Pe site-urile instituțiilor publice care oferă servicii pentru victime ale violenței domestice și ale violenței împotriva femeilor să existe numere de telefon directe către servicii de sprijin. De asemenea, să fie publicate pe aceste site-uri drepturile victimelor infracțiunilor.

Asociația Femeilor din Mediul Rural din România (Elena Duță, Analist de Management și Administrare)

Femeile trebuie să înțeleagă că violența împotriva lor va continua atât timp cât ele vor accepta acest lucru. Ceea ce este grav, însă, este faptul că acei copii care cresc în familii în care se întâmplă abuzuri împotriva femeilor vor percepe acest lucru ca fiind normal și vor perpetua acest comportament.

Nazarcea Grup Sector 1 (Viorela Togan, psiholog și Georgeta Tudor, asistent social)

Prezentarea unor modele pozitive, mai ales în mass-media și interzicerea prezentării cazurilor de violență asupra femeii sau în familie. Apoi educația în școli, campanii de promovare în scop proactiv, de prevenire a violenței, de promovare a respectului și toleranței. Susținerea de campanii, crearea de platforme unde cei care reușesc să depășească problemele rememorează alături de specialiști – ideea de a recunoaște și dorința de depășire a situațiilor de violență. Campanii în școli privind informarea și prevenirea fenomenului de violență. Consilierea și crearea locuințelor protejate pentru victime.

Asociația ANAIS (Giulia Crișan, avocat consultant; Roxana Călin, asistent social)

Alocarea din partea autorităților publice centrale/locale a unui buget care să vină și în întâmpinarea acestui fenomen care este de mare amploare atât la nivel urban cât și la nivel rural; intervenția Ministerului Educației cu privire la colaborarea cu instituțiile nonguvernamentale pentru încheierea unor parteneriate publice-privat cu instituțiile de învățământ de stat;

Încheierea de parteneriate publice-privat pentru furnizarea serviciilor atât pentru victime cât și pentru agresori; formarea continuă a profesioniștilor; crearea de grupuri de lucru inter-instituționale și ONG-uri pentru identificarea nevoilor victimelor la nivel local și propunerea soluțiilor de urmat;

Campanii permanente de conștientizare a drepturilor victimelor dar și măsuri coercitive aplicate agresorilor.

În cadrul Grupului de Lucru 2019, Asociația ANAIS a prezentat un model de bună practică. Ideea esențială s-a concentrat asupra consolidării capacității ONG-urilor de a răspunde nevoilor victimelor violenței prin constituirea de parteneriate sociale.⁴⁰ Sunt indicate serviciile furnizate de ONG-uri în favoarea victimelor violenței ca urmare a dezvoltării de parteneriate cu societatea civilă, autorități și instituții publice (dintre aceste servicii amintim: găzduirea permanentă a victimei, consiliere socială și evaluarea nevoilor, consiliere psihologică, vocațională, juridică, decontarea cheltuielilor necesare pentru obținerea certificatului medico-legal, decontarea cheltuielilor de transport în comun/taxi, asigurarea serviciilor unui translator/traducător, asistare în instanță pentru obținerea unui ordin de protecție, sprijin în căutarea unui alt loc de muncă, direcționarea victimei către alte servicii specializate precum centre de găzduire, centre de consiliere, instituții ale statului).

---

⁴⁰ Modelul de bune practici a fost prezentat de Giulia Crișan -reprezentantă a Asociației ANAIS în cadrul dezbaterilor desfășurate cu ocazia Grupului de Lucru din 27 noiembrie 2019.

IX. Sinteza activității Grupurilor de Lucru

Această dezbatere a avut ca scop consolidarea cooperării cu societatea civilă pentru identificarea unor posibile soluții de combatere a violenței împotriva femeilor în România, precum și un schimb de bune practici.

Sinteza dezbaterilor desfășurate în cadrul Grupului de Lucru 2017

Participanții au subliniat lipsa de încredere a femeilor în sistemul judiciar, stigmatizarea lor de către reprezentanții autorităților, propagarea unei imagini stereotipe a femeii în mass-media, precum și lipsa de informare a victimelor.

În afară de lipsa datelor privind numărul plângerilor și deciziilor judecătorești privind discriminarea împotriva femeilor, s-a concluzionat că trebuie remediată și lipsa de monitorizare a situațiilor în care ordinul de protecție este încălcat de către agresor și faptul că ordinul de protecție poate fi emis doar dacă victima prezintă un certificat medico-legal.

O altă problemă este și faptul că toate datele statistice existente se referă numai la violențele raportate. Or, este bine știut că multe femei nu depun plângere împotriva agresorului. De aceea, organizațiile neguvernamentale au subliniat necesitatea înființării mai multor centre de adăpost cu psihologi specializați pentru femeile care s-au confruntat cu acte de violență. De asemenea, au fost solicitate noi reglementări legislative care să permită Poliției să elibereze un ordin de protecție provizoriu imediat după producerea agresiunii, pentru a asigura femeii agresate o protecție rapidă și reală. Majoritatea organizațiilor și asociațiilor se confruntă cu lipsa de fonduri și cu o slabă cooperare instituțională pentru combaterea acestui fenomen.

Sinteza dezbaterilor desfășurate în cadrul Grupului de Lucru 2018

Pornind de la noutățile în domeniul legislației, grupul de lucru a analizat barierele cu care se confruntă cei care activează în domeniul combaterii violenței. Îmbucurătoare a fost prezența unor ONG-uri membre ale Rețelei pentru combaterea violenței împotriva femeilor (asociația SOLWODI, fundația Sensiblu, Asociația Anais, reprezentanți ai SIRDO, ai Nazarcea Grup DGASPC și ai Poliției Române). În cadrul dezbaterilor s-a menționat Legea nr. 174/2018 privind modificarea și completarea Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie – conform căreia ordinul de protecție provizoriu poate fi emis și semnat de către polițistul aflat în exercițiul funcțiunii⁴¹.

De asemenea, prin Hotărârea de Guvern nr. 365/24.05.2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 465/06.06.2018, a fost aprobată Strategia națională privind promovarea egalității de șanse între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2018-2021 precum și Planul operațional pentru perioada 2018 – 2021 pentru implementarea Strategiei.

H.G.-ul definește clar rolul Agenției Naționale pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, care este acela de a promova principiul egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați, în vederea eliminării tuturor formelor de discriminare pe criteriul de sex și asigurării integrării perspectivei de gen în toate politicile

---

⁴¹ Art. 22⁴.

(1) Prin ordinul de protecție provizoriu se dispun, pentru o perioadă de 5 zile, una ori mai multe măsuri de protecție, apte să contribuie la diminuarea riscului iminent constatat, dintre următoarele obligații sau interdicții: a) evacuarea temporară a agresorului din locuința comună, indiferent dacă acesta este titularul dreptului de proprietate; b) reintegrarea victimei și, după caz, a copiilor în locuința comună; c) obligarea agresorului la păstrarea unei distanțe minime determinate față de victimă, față de membrii familiei acesteia, astfel cum sunt definiți potrivit prevederilor art. 5.

și programele naționale. Hotărârea are în vedere înființarea sau, după caz, dezvoltarea unor servicii destinate protecției victimelor violenței în familie, în paralel cu asigurarea capacității instituționale de implementare a proiectelor în sprijinul acestora, și asigurarea unor mijloace materiale și resurse umane suficiente care să conducă la împuternicirea femeilor și la eliminarea inegalității de gen la toate nivelurile”, se arată în document. În contextul evoluției legislației în domeniu, a fost menționată și Legea nr. 35/2017 privind completarea art. 23 din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie⁴².

Reprezentanții ONG-urilor au subliniat impedimentele cu care se confruntă în activitatea de zi cu zi, conform specificului activității fiecărei organizații în parte, lacunele existente în implementarea legislației și au prezentat exemple de cazuri concrete și de bune practici. Au fost discutate aspectele privind lipsa de încredere a victimelor în sistemul judiciar, faptul că reprezentanții autorităților de multe ori nu le acordă credibilitate, precum și faptul că se continuă propagarea imaginii stereotipe a femeii în materiale publicitare. Un element de importanță majoră continuă să fie lipsa datelor privind numărul plângerilor și deciziilor judecătorești referitoare la discriminarea femeilor. De asemenea, este necesară o mai bună monitorizare a situațiilor în care ordinul de protecție este încălcat de agresor. Așa cum au precizat și reprezentantele

---

⁴² Publicată în M. Of., Partea I nr. 214 din 29 martie 2017, Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Articol unic: După alineatul (3) al articolului 23 din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 205 din 24 martie 2014, cu modificările și completările ulterioare, se introduce un nou alineat, alineatul (4), cu următorul cuprins:

„(4) Prin aceeași hotărâre, instanța poate dispune luarea unei măsuri de control al respectării ordinului de protecție și pentru prevenirea încălcării acestuia, precum: a) obligarea agresorului de a se prezenta periodic, la un interval de timp stabilit de instanță potrivit împrejurărilor, la secția de poliție competentă cu supravegherea respectării ordinului de protecție;

b) obligarea agresorului de a da informații organului de poliție cu privire la noua locuință, în cazul în care prin ordin s-a dispus evacuarea lui din locuința familiei.”

asociației SOLWODI, multe victime aleg tăcerea, ceea ce înseamnă că toate datele statistice existente se referă numai la actele de violență care au fost raportate. Acesta este doar vârful aisbergului, fiindcă numărul victimelor care aleg tăcerea este incredibil de mare. Cu dăruire și cu înțelegere pentru situațiile delicate, SOLWODI oferă consiliere psihologică și asistență socială acestor victime neștiute de nimeni, militând pentru readaptarea lor la o viață normală, lipsită de violență și pentru recâștigarea încrederii în sine a acestor femei.

Reprezentanții poliției au evidențiat problemele cu care se confruntă în activitatea lor cu privire la protejarea victimelor de agresori, presiunile asupra personalului insuficient, fiind formulată propunerea conform căreia la viitoarele întâlniri să fie invitați și judecători pentru exemplificarea modalităților de soluționare a cazurilor de violență domestică.

Sinteza dezbaterilor desfășurate în cadrul Grupului de Lucru 2019

Identificând dificultățile cu care se confruntă în activitatea lor, participanții au semnalat: existența unei deficiențe în abordarea interdisciplinară a cazurilor de violență împotriva femeilor; numărul redus al ONG-urilor preocupate de problematica violenței domestice și a violenței împotriva femeilor. Reprezentanta Asociației Femeilor Rurale, precum și ceilalți participanți au subliniat faptul că încă există zone în țară în care nu sunt active ONG-uri în acest domeniu. ONG-urile dar și instituțiile naționale continuă să se confrunte cu lipsa de fonduri, de multe ori și cu lipsa de personal și nu dispun de spații adecvate pentru activitățile lor de prevenire și combatere a violenței, centrele de găzduire pentru victime și agresori fiind prea puține. De asemenea, reprezentanții ai Poliției Române au remarcat că este necesară constituirea de echipe mobile, așa cum sunt prevăzute de cadrul legal în domeniu.

O componentă a acceptării violenței în familie rămâne lipsa de educație. Copiii din familiile unde abuzul și violența verbală sau fizică se manifestă frecvent, sunt închiși în ei, necomunicativi. Cei care cresc în familii în care se întâmplă abuzuri împotriva femeilor

și acte de violență domestică, vor percepe acest lucru ca fiind normal și vor perpetua acest comportament. S-a promovat ideea introducerii în școli a orelor de educație contra violenței domestice; inițierea unor cursuri de pregătire a funcționarilor implicați în combaterea fenomenului violenței; crearea parteneriatului Guvern-ONG-uri; dezvoltarea de proiecte comune de combatere a violenței domestice .

Prin prezentarea unui model stereotip al femeii aflate pe poziții de inferioritate, prin intermediul unor materiale publicitare sau prin difuzarea anumitor emisiuni, mass-media nu face decât să transmită mesajul eronat al normalității violenței. În toți cei trei ani de când activează, Grupul de lucru a susținut noi reglementări legislative privind prezentarea unei imagini stereotipe a femeii, dar s-a convenit că rămâne o problemă delicată atât din perspectiva formulării textului de lege, cât și din perspectivă substanțială, deoarece se poate invoca încercarea încălcării libertății de exprimare.

Sunt necesare ca elemente cheie în combaterea violenței următoarele acțiuni:

- intervenția Ministerului Educației cu privire la colaborarea cu instituțiile nonguvernamentale pentru încheierea unor parteneriate publice-private cu instituțiile de învățământ de stat, precum și a unor parteneriate publice-private pentru furnizarea serviciilor atât pentru victime cât și pentru agresori;
- formarea continuă a profesioniștilor; crearea de grupuri de lucru inter-instituționale și înființarea unor ONG-uri care să aibă ca obiect de activitate identificarea nevoilor victimelor la nivel local și să propună soluții viabile.

Întrucât fenomenul violenței împotriva femeilor și al violenței domestice s-a acutizat, participanții au fost de acord că se impune tot mai stringent alocarea de fonduri care să vină în sprijinul prevenirii și combaterii acestui flagel care continuă să ia amploare, atât la nivel urban cât și la nivel rural.

De asemenea, un rol important îl au campaniile de conștientizare cu privire la drepturile victimelor, precum și cele de informare despre măsurile coercitive care trebuie aplicate agresorilor.

Este foarte important ca pe site-urile instituțiilor publice care oferă servicii pentru victimele violenței domestice și ale violenței împotriva femeilor să existe numere de telefon care să permită contactarea directă a serviciilor de sprijin. De asemenea, în spiritul accesului la informație, să fie publicate pe aceste site-uri specializate drepturile victimelor infracțiunilor și posibilele căi de atac.

Psihologi, reprezentanți ai Poliției Române și ai unor instituții naționale, organizații neguvernamentale și practicieni în domeniul combaterii violenței au analizat împreună barierele cu care se confruntă în activitatea lor, printre care cele mai frecvente sunt: lipsa de fonduri, lipsa de personal, accesul la informare, birocrăția, proceduri greoaie, lipsa unui număr corespunzător de centre de asistență pentru femeile victime ale violențelor și abuzurilor.

S-a concluzionat că un element cheie în sprijinul combaterii violenței este alocarea din partea autorităților publice centrale/locale a fondurilor necesare pentru intervenții concrete pe întreg teritoriul țării și în special în mediul rural, atât pentru funcționarea operativă și eficientă a organelor abilitate, cât și pentru înființarea unui mai mare număr de centre de primire și adăpost pentru victimele violenței. Educația, informarea, accesul la justiție, la consiliere psihologică și la servicii de sănătate, precum și combaterea propagării unei imagini stereotipe a femeii, sunt principalele modalități prin care poate fi prevenită și oprită perpetuarea violenței.

ANEXE**ANEXA nr. 1****Campaniile celor 16 zile de activism pentru combaterea
violenței împotriva femeilor
25 noiembrie, Ziua Internațională a Combaterii Violenței
Împotriva Femeilor**

Campania celor 16 zile de activism a început în 1991 cu ocazia inaugurării Institutului de Leadership Global al Femeilor. În sprijinul acestei inițiative a societății civile, Secretarul General ONU și-a propus să coordoneze anual această campanie internațională în sprijinul drepturilor femeilor din întreaga lume.

Cele 16 zile portocalii sunt zilele dedicate campaniei internaționale pentru combaterea violenței împotriva femeilor. Campania demarează în data de 25 noiembrie, odată cu Ziua Internațională a Combaterii Violenței Împotriva Femeilor și se încheie pe 10 decembrie cu ocazia Zilei Internaționale a Drepturilor Omului. Campania ONU coordonată de Secretarul General [UNITI-VĂ până în 2030 să punem capăt violenței împotriva femeilor \(UNITE by 2030 to End Violence against Women campaign\)](#) face apel la organizarea unor acțiuni globale de conștientizare, coroborare a eforturilor, schimburi de bune practici și inițiative în domeniu. Militând împotriva violenței, inițiatorii campaniei și tinerii aleg să poarte haine sau accesorii de culoare portocalie, clădiri reprezentative sunt luminate în portocaliu – o culoare luminoasă, solară, care simbolizează speranța.

Tema aleasă pentru Campania anului 2019: **Să schimbăm lumea, Generația pentru Egalitate se opune violului.** Pe timp de pace sau război, în diferite contexte și împrejurări, într-o lume măcinată de conflicte, fetele și femeile din lumea întreagă trec prin experiențe de violență, abuz sau viol. Campania intitulată GENERAȚIA EGALITĂȚII marchează anul acesta cea de a 25-a aniversare a Declarației de la Beijing și a Platformei de Acțiune a acesteia.

Ținând cont de recomandările grupurilor de lucru, IRDO și-a intensificat activitățile de formare, conștientizare și sensibilizare în rândul tinerei generații, pornind de la ideea că educația joacă un rol crucial în promovarea drepturilor omului, precum și în prevenirea și combaterea violenței.

Tema campaniei internaționale din 2017 a fost „**Să nu neglijăm pe nimeni – să ne unim pentru a pune capăt violenței împotriva femeilor și fetelor**”. IRDO împreună cu AFRI s-au alăturat acestei campanii promovând în rândul tineretului din școli gimnaziale și colegii mesajul combaterii violenței de toate tipurile. Pe lângă toate formele de abuz, intimidare, violență fizică, mai există și pericolul perpetuării violenței și al mesajelor inspirate de ură în mediul online. Împreună cu AFRI, IRDO a lansat un apel la toleranță și nediscriminare.

În 2018 IRDO s-a alăturat Campaniei Internaționale a Zilelor Portocalii „Să spunem NU violenței împotriva femeilor [#sayNO UNITE](#) în parteneriat cu școala gimnazială 113, Colegiul național Spiru Haret și cu Asociația Femeilor din România.

ANEXA nr. 2
Grupul de lucru „Combaterea formelor de
violență împotriva femeilor” 2017
Lista participanților la consultări

Organizații partenere la consultații	Numele, prenumele
Asociația Femeilor din România – Împreună	Pagu Liliana Iliescu Cati Paraschivescu Elena
Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați	Cîrstea Monalisa
Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului– DGASPC	Togan Viorela
Societatea Independentă Română a Drepturilor Omului– SIRDO	Boghina Carmen
IGPR-DOP	Bejan Ion Venea Mihai
DAFON	Gina Sturdza
Școala Gimnazială Luceafărul	Bota Claudia
NAZARCEA GRUP, DGASPC, Sector 1	Tudor Georgeta

ANEXA nr. 3
Grupul de lucru „Combaterea formelor de violență
împotriva femeilor” 2018
Lista participanților la consultări

Organizații partenere la consultații	Numele, prenumele
Asociația Femeilor din România-Împreună	Pagu Liliana
Asociația „Solidaritate cu femeile aflate în dificultate” -SOLWODI	Lungu Rodica Măriuț Tereza
Societatea Independentă Română a Drepturilor Omului-SIRDO	Boghină Carmen
NAZARCEA GRUP, DGASPC, Sector 1	Togan Viorela
Asociația ANAIS	Anghel Romina
Fundația SENSIBLU	Avarvarei Ecaterina Nicolae Manuela
IGPR-DOP	Bejan Ion Venea Mihai

ANEXA nr. 4
Grupul de lucru „Combaterea formelor de
violență împotriva femeilor” 2019
Lista participanților la consultări

Organizații partenerie la consultații	Numele, prenumele
Asociația ANAIS	Călin Roxana Crișan Giulia
Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați	Aura Ciobanu
Asociația Femeilor din România-ÎMPREUNĂ	Liliana Pagu
Inspectoratul General al Poliției Române	Bejan Ion Venea Mihai
Judecător, Curtea de Apel, București	Corina Voicu
Asociația Femeilor din Mediul Rural din România	Duță Elena
NAZARCEA GRUP, DGASPC, Sector 1	Togan Viorela Tudor Georgeta

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

- Albu D. „Transformarea lumii noastre: Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă”, în Revista Drepturile Omului, nr. 3/2015;
- Alston P., Goodman R., International Human Rights. The successor to International Human Rights in Context: Law, Politics and Morals, Oxford University Press, 2013;
- Duțescu V., „Egalitatea de șanse între femei și bărbați: repere și perspective”, în Revista Drepturile Omului, nr. 3/2012;
- Pagu L., „Discrimination and violence against women and girls in Romania”, în Revista Drepturile Omului, nr. 3/2017;
- Zlătescu M. I., Demetrescu R., Drepturile omului – Mecanisme și instituții specializate ale Națiunilor Unite, IRDO, 2002;
- Zlătescu M. I., Drepturile omului – un sistem în evoluție, IRDO, 2007;
- Zlătescu M. I., Human Rights – A Dynamic and evolving process, Editura Pro Universitaria, București, 2015;
- Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă;
- Convenția ONU pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei;
- Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice;
- Comitetul CEDAW, Comentariul general nr. 5 (1988) cu privire la măsurile speciale provizorii;
- Comitetul CEDAW, Comentariul general nr. 14 (1990) referitor la mutilarea genitală feminină;
- Comitetul CEDAW, Comentariul general nr. 19 (1992) referitor la violența împotriva femeilor;
- Raportul Shadow la a 67-a sesiune CEDAW, Making a difference to Women Activism Celebrating 20 years –IWRAP Asia Pacific;
- Recomandarea Comitetului de Miniștri CM/Rec (2015)2 a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind integrarea genului în sport;

Recomandarea Comitetului de Miniștri CM/Rec(2017)9 referitoare la egalitatea de gen în domeniul audiovizual;
Recomandarea Comitetului de Miniștri CM/Rec (2019)1 referitoare la prevenirea și combaterea sexismului;
Strategia Consiliului Europei privitoare la egalitatea dintre genuri 2018-2023;
Comitetul European al Drepturilor Sociale, Digest of the case law of the European Committee of Social Rights, Consiliul Europei, 2018;
Directiva 2012/29 /UE – standarde minime privind drepturile, sprijinul și protecția victimelor infracțiunilor;
ENNHRI, Applying a Human Rights-Based Approach to Poverty Reduction and Measuremen – A Guide for National Human Rights Institutions, 2019;

Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și tratament între bărbați și femei cu modificările și completările ulterioare;
Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie cu modificările și completările ulterioare;
Legea nr. 35/2017 privind completarea art. 23 din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie;
Legea nr. 174/2018 privind modificarea și completarea Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie;
Legea nr. 212/2019, privind modificarea alin. (1) al art. 30 din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice.

Tipărit la R.A. „Monitorul Oficial”

ISBN: 978-606-8650-08-1